

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра германської філології та перекладу

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри
№ 6
від «20» січня 2025 року
Завідувачка кафедри:
Воробйова О.С.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО
ПЕРЕКЛАДУ ПРАВОВОГО ДИСКУРСУ

Виконавець:

Студентка VI курсу, групи 601-ГФ
Колтунова Дарина Олександрівна

Керівник роботи:

Пешкова Тетяна Віталіївна
кандидат філологічних наук, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Максимчук Лариса Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою:

кількість балів:

Підпис керівника

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАГМАТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ ПРАВОВОГО ДИСКУРСУ	7
1.1. Визначення та ознаки правового дискурсу в сучасній лінгвістиці	7
1.2. Прагматичні особливості перекладу правового дискурсу	11
1.3. Адаптація як засіб досягнення прагматичної мети у перекладі	16
1.4. Специфіка німецько-українського перекладу у правовому дискурсі	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ПРАВНИЧОЇ МОВИ В УКРАЇНОМОВНОМУ ТА НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ	37
2.1. Аналіз методів перекладу німецької правничої мови на українську мову в контексті прагматичної адаптації	37
2.2. Аналіз методів перекладу української правничої мови на німецьку мову в контексті прагматичної адаптації	50
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71

РЕФЕРАТ

МР: 81 с., 68 джерел.

Об'єктом дослідження стали юридичні документи ФРН та України, що виставлені у вільному доступі.

Мета цієї дипломної роботи полягає у виявленні особливостей прийомів перекладу правового дискурсу, з огляду на важливість правильного німецько-українського перекладу юридичних документів для забезпечення високої якості правничої мови та забезпечення коректного прагматичного впливу на реципієнта.

В дослідженні були використані наступні методи: метод аналізу і синтезу, метод суцільної вибірки, описовий метод, метод порівняння.

У першому розділі здійснюється аналіз теоретичних основ дослідження, включаючи визначення та ознаки правового дискурсу, прагматичних особливостей та специфіки німецько-українського перекладу правового дискурсу. Також досліджується адаптація як засіб досягнення комунікативної мети у перекладі.

У другому розділі проводиться аналіз методів перекладу німецької правничої мови на українську мову та окремо на німецьку мову в контексті культурних та соціальних відмінностей. Досліджується прагматичний аспект перекладу з урахуванням особливостей правничої мови юридичних документів України та Німеччини.

Отримані результати роблять вагомий внесок у розуміння специфіки німецько-українського перекладу правового дискурсу. Робота може бути корисною для фахівців у галузі лінгвістики, перекладу та юриспруденції, а також викладачів та студентів, зацікавлених у вивченні комунікативних стратегій в правовій галузі.

ПРАВОВИЙ ДИСКУРС, МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ, ПРАГМАТИЧНА АДАПТАЦІЯ, НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД, ПРАВНИЧА МОВА

ВСТУП

Правовий дискурс є текстом права у русі з тлумаченням, роз'ясненням та розумінням. Головна складова правового дискурсу – текст юридичних документів. Текст виконує не лише інформаційно-пізнавальну функцію, але і виражає соціально-прагматичну позицію відправника дискурсу. Перший створює інформаційне повідомлення, викладаючи суть юриспруденції; другий сприймає та тлумачить повідомлення. Суб'єктами правового дискурсу є професіонали-юристи, які створюють текст враховуючи особливості устрою суспільства. Законодавчі документи та правові тексти можуть бути різні за змістом, за типологічними ознаками, але вони, як тексти, досить стійкі.

Вивчення особливостей німецько-українського перекладу правового дискурсу допоможе краще розуміти, які саме методи перекладу доцільно використовувати в даних текстах для досягнення відповідного вихідному дискурсу прагматичного ефекту, що зумовлює **актуальність** дипломної роботи.

Теоретичною основою цього дослідження є наукові положення, щодо правничого дискурсу та особливості застосування в ньому методів перекладу, сформульовані такими дослідниками як: Руднєва І.С. [40], Лощенова І.Ф [28], Лисенко А.О. [27], Лепухова Н.І. [26], Шаблій О.А [49], та інших.

Мета цієї дипломної роботи полягає у виявленні особливостей прийомів перекладу правового дискурсу, з огляду на важливість відповідного вихідному тексту німецько-українського перекладу юридичних документів для забезпечення високої якості правничої мови та забезпечення коректного прагматичного впливу на реципієнта.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) описати поняття правового дискурсу та їх класифікацію;
- 2) визначити основні функції правового дискурсу;

- 3) розглянути роль адаптації у досягненні комунікативної мети у перекладі;
- 4) вивчити особливості німецько-українського перекладу правового дискурсу;
- 5) розглянути аспекти перекладу українського правового дискурсу на німецьку мову;
- 6) дослідити різні методи перекладу правового дискурсу на українську мову, проілюструвавши їх конкретними прикладами;
- 7) дослідити різні методи перекладу правового дискурсу на німецьку мову, проілюструвавши їх конкретними прикладами;
- 8) проаналізувати одержані результати дослідження;

Об'єктом дослідження стали юридичні документи ФРН та України.

Предметом дослідження є особливості функціонування правового дискурсу та його переклад на українську мову та німецьку мову.

Матеріалом дослідження стали юридичні тексти договорів ФРН та України та їх переклад на українську мову.

В дослідженні були використані наступні **методи**:

- 1) Метод аналізу і синтезу. Цей метод був використаний для опрацювання теоретичних джерел, включаючи літературні джерела, публікації та наукові статті, що стосуються перекладу юридичних документів, а також теоретичних концепцій і підходів до цієї теми.
- 2) Метод суцільної вибірки. Цей метод був використаний для відбору конкретного матеріалу дослідження. Ми вибрали юридичні документи, які є у вільному доступі мережі інтернет та їх переклад як об'єкт дослідження. Вибір такого матеріалу був здійснений з метою представлення перекладу актуальних правових текстів.
- 3) Описовий метод. Цей метод був використаний для детального опису прийомів двохстороннього перекладу у правовому дискурсі. Ми надали

докладні описи прийомів перекладу як з української так і з німецької мови, звертаючи увагу на їхнє значення та використання в кожному документі.

- 4) Метод порівняння. Цей метод дозволив нам порівняти різні варіанти прийомів перекладу сталих форм в українському та німецькому юридичному дискурсі.

Практичне значення дипломної роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані для підготовки лекційних та семінарських занять з перекладознавства, а також лексикології німецької мови. За допомогою даної роботи викладачі та студенти зможуть підготувати матеріали для лекцій та семінарів, спрямованих на розвиток професійних навичок у галузі перекладу та лексикології, де можливо обговорити питання вибору прийомів німецько-українського та українсько-німецького перекладу юридичного дискурсу.

Теоретичне значення дипломної роботи полягає в тому, що у ній розглядаються аспекти, пов'язані з перекладом спеціалізованої лексики та вивченням прийомів її перекладу. Ця робота може сприяти глибшому розумінню особливостей перекладу в галузі юриспруденції і дослідженню функціональної граматики української та німецької мов. Крім того, вона може послужити джерелом інформації для подальших досліджень різних методів перекладу текстів різних галузей.

Логіка дослідження зумовила структуру роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАГМАТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ ПРАВОВОГО ДИСКУРСУ

1.1. Визначення та ознаки правового дискурсу в сучасній лінгвістиці.

Текст - це результат взаємодії (спілкування та обміну), його мовно-структурна складова і водночас завершена реалізація; структура, у яку перетворюються “живий” дискурс після завершення передачі повідомлення. У такому контексті текст може вважатися “вичерпаним”, “припиненим” дискурсом. Деякі дослідники сприймають процес спілкування як текст і розглядають його як самостійне явище комунікації. Інші вбачають у ньому процес комунікації та пов'язують з дискурсом. Таким чином, вчені вбачають розрізненість між текстом і дискурсом:

- текст розглядають ніби “застиглий” діалог - це розмова без живих деталей про учасників з їхніми внутрішніми рисами та обставинами навколо: часом і місцем подій тощо;
- у тексті, на відміну від мовлення, не можна помітити елементів паралінгвістики;
- текст - це лінгвістична одиниця, а дискурс - комунікативний процес. Текст і дискурс можна розглядати як відповідники “речення” і “висловлення”. Висловлення поширюються на саме речення та соціальний контекст їх використання.
- текст - це одиниця мовленнєва, а дискурс - соціальний феномен.
- термін “дискурс” не використовували для старовинних текстів через їх зв'язок з реальним життям не можна відтворити напряму [8, с. 146].

Різні типи дискурсу реалізуються у різних сферах комунікативної діяльності людини. Якщо порівнювати організацію дискурсу з організацією тексту, то можна виявити його більшу свободу і варіативність. Так, текстова

організація є дуже стійкою, особливо на фонологічному та морфологічному рівнях мови. Питання синтаксису проявляє більшу варіативність, однак і тут існує обмеженість сталим кінцевим набором синтаксичних структур мовця. Вид дискурсів визначають як тип жанру та розглядають з позицій дискурсивного класу, як, наприклад жанр юридичних документів, тобто особливий вид наукового тексту права.

Правовий дискурс є текстом права у русі з тлумаченням, роз'ясненням та розумінням. Головна складова правового дискурсу – текст юридичних документів. Текст виконує не лише інформаційно-пізнавальну функцію, але і виражає соціально-прагматичну позицію відправника дискурсу. Перший створює інформаційне повідомлення, викладаючи суть юриспруденції; другий сприймає та тлумачить повідомлення. Суб'єктами правового дискурсу є професіонали-юристи, які створюють текст враховуючи особливості устрою суспільства. Законодавчі документи та правові тексти можуть бути різні за змістом, за типологічними ознаками, але вони, як тексти, досить стійкі.

Цю специфічність складнішої юридичної термінологічної системи виражає когнітивно-дериваційна і соціальна сутність юридичної лексики – здатність виникати у вигляді смислових блоків, компоненти яких здатні класифікуватися за певними моделями. Будучи буденно відомим, зрозумілим і затвердженим у документах високого рівня, правовий дискурс стає більш компактним. Врешті решт, правовий дискурс є більш письмовим. Він може обмежуватися словом, словосполученням, реченням за рівнем означеної інформації, яка є цілісною, самостійною і ситуативною. Правовий дискурс доцільно розглянути з огляду на вищеназвані аспекти.

Обидвома способами апріорна характеристика сталості речення відкриває певні позиції для інших одиниць цього ж типу. Тим самим речення утворює базу функціонально спрямованого та скоординованого з вимогами певного стилю словесного дискурсу. Речення з функціональною семантикою стабільності є основою граматичної структури правового дискурсу.

«Юридичний текст не тільки виконує пізнавальну функцію, але й функцію рецепта, тому він має спільні риси з науковим текстом та текстом інструкцій. Таке комунікативне завдання мають закони, а також усі підзаконні акти. До цього ж типу текстів належать конвенції міжнародного права, але предметом перекладу вони є дуже зрідка. Незалежно від змісту та типологічних характеристик законів, вони досить однорідні як тексти. Комплекс засобів, характерний для них, забезпечують одержувача повноцінною передачею інформації» [56, с.157].

Правнича мова повинна відповідати сталості форм та проявів, щоб забезпечити єдність як всередині правової системи, так і в різних галузях правової діяльності. Враховуючи питання про зв'язок структури мови з її функціями, а також із завданнями і цілями, були проведені розвідки та дослідження щодо структурування правничої мови. В. Отто запропонував класифікацію рівнів юридичної мови, її внутрішню структуру:

- 1) мова законів: загальні правові норми, розраховані як для фахівців, так і для не юристів;
- 2) мова судових рішень;
- 3) мова юридичної науки та експертиз: коментарі спеціальних питань фахівцями для фахівців;
- 4) мова відомчого письмового спілкування: формуляри, пам'ятки тощо;
- 5) адміністративний жаргон: неофіційне обговорення суперечливих питань фахівцями. Юридична мова – це не лише семіотична система, але й невід'ємна частина правової системи з її традиціями, особливостями логіки і функціями.

Дослідники правового дискурсу [53] вказують на специфіку юридичної мови, а саме: - використання юридичних термінів, які співпадають і загальноповживаними словами (наприклад, особа, рішення);

- використання абстрактних понять (наприклад, загальноприйняті моральні норми; інтереси суспільства);

- вживання архаїзмів, слів грецького і латинського походження (наприклад, юстиція, вердикт); - «компактний» стиль (складні номінальні групи, пасивні конструкції, складнопідрядні речення);

- тісний зв'язок мови і права, адже правові поняття і норми можуть виражатися лише засобами мови. Тому, часто виникають проблеми розуміння між юристами і не юристами не через лексику та мовленнєві структури, а через абстрактність спеціальних правничих понятійних взаємозв'язків.

До правового дискурсу відносять тексти документів, законів, а також наукових статей, монографій, юридичних інструкцій, описів. Крім того кожний юридичний текст виокремлюється з-поміж інших різноманітним допоміжних знакових систем.

Кожен юридичний текст має на меті донести до адресата правні норми та виразити намір (інтенцію) автора: переконати, дати наказ, спонукати до певних дій, про щось повідомити тощо. Головна мета правового дискурсу – вплинути на поведінку людей, примусити робити або не робити щось. Наприклад, це може бути домовленість про купівлю-продаж у торгівлі, взятий нотаріально оригінал заяви про дарування житлового будинку у договорі дарування, закон про заборону розвитку інтернету як «Мас-медіа» про радіо та – коротше кажучи, документи, які відображають громадянське життя через правові норми про поведінку людей як правило. Яка функція правового дискурсу – регулювальна, повчальна.

Текст, що має офіційний стиль, відрізняє особливою формуванням думки без жодних емоційних чи образних складових, в даному випадку ми маємо справу із механічним діалогом. Цей текст написаний юридичною мовою. Так, для перекладу документа потрібно обирати лексеми та фрази, взяті у

нейтральній мові, запозичені слова, спеціальну термінологію, запозичений незвичний дискурсивний лінгвізм. Сто процентна установка документа покладає обов'язок говорити чітко та тематично, обов'язково у мінімумом слів, форм та конструкцій, які можна витлумачити по-різному. [35, с.104]

Отже, правовий дискурс реалізує такі функції мови права, як нормативна та утворююча думки. Правовий дискурс передає думки та правила у площині взаємодії громадян, держави і права. Відповідність правовим нормам законів логічність ґрунтовність викладу є обов'язковою ознакою правового дискурсу. такі дискурси відповідають принципу фаховості, містять нові для користувачів знання, є інформаційно актуальними й достатніми, сталими, доступними за змістом та обсягами інформації, обов'язково зразковими прикладами з точки зору норм сучасної мови до якої б країни ця мова не належала. Об'єктивний, зрозумілий, доказовий, точний і неупереджений виклад правової інформації у правових дискурсах має впливати на розум та правову поведінку адресата (адресатів).

1.2. Прагматичні особливості перекладу правового дискурсу

Ми розглядаємо текст як продукт мовлення й продукт перекладу. Прагматичний підхід до вивчення тексту з позицій перекладу відкриває широкі можливості для пояснення вибору перекладачем тих чи інших стратегій і тактик, способів і прийомів перекладу. Традиційний підхід до прагматичного аспекту перекладу складається з трьох рівнів:

- 1) рівень, на якому закодовані прагматичні значення слів вихідного слова;
- 2) прагматика перекладу через прагматичне завдання конкретного акту перекладу, що реалізується;

3) є вимога практичного коригування перекладу для забезпечення еквівалентності комунікативного ефекту в оригіналі та в перекладі.

Німецький лінгвіст А. Нойберт розглядав прагматику як один із найбільш важливих аспектів теорії перекладу. Одним із постулатів його роботи «Прагматичні аспекти перекладу» є твердження про те, що адекватний переклад повинен зберігати прагматику оригіналу, оскільки ані граматичні, ані семантичні особливості тексту не володіють здатністю визначати текст як переклад з огляду на їхню співвіднесеність до мови перекладу, і лише граматику запозичується з оригіналу. «З прагматичної точки зору процес перекладу означає розширення аудиторії або, ще точніше, встановлення потенційних відносин між тими, хто говорить вихідною мовою, і тими, хто говорить мовою перекладу, а не між вихідною мовою (чи текстом) і мовою (чи текстом) перекладу [57, с.22]

Таким чином, А. Нойберт виокремлює ще один прагматичний чинник в перекладі – аудиторію вихідної мови й аудиторію мови перекладу. Розглядаючи питання про можливість перекладу текстів з точки зору створення в перекладі прагматичних відносин, А. Нойберт зазначає, що одні прагматичні відносини можуть легко відтворюватись у перекладі, інші – лише частково, а треті можуть взагалі не виникати в комунікантів, які належать до іншого мовного середовища. Проблему прагматичної адекватності в перекладі А. Нойберт пов'язує з типізацією текстів, виділяючи при цьому чотири типи текстів і відповідно чотири типи перекладу: 1) перший тип – тексти, які апелюють до одних і тих самих потреб й інтересів реципієнтів вихідної мови і мови перекладу (рекламні оголошення, науково-технічна література тощо); 2) другий тип – тексти, які відтворюють інтереси лише реципієнтів вихідної мови, а значить, враховують позамовні знання носіїв вихідної мови (тексти засобів масової інформації, законодавчі акти, суспільно-політичні й економічні тексти тощо); 3) третій тип – художня література, яка, з одного боку, відтворює національну специфіку, але, з іншого, ґрунтується на загальнолюдських

цінностях й інтересах; 4) четвертий тип – тексти, які були спеціально створені для перекладу з урахуванням реципієнтів мови перекладу (адаптована література для вивчення іноземної мови) [57 с.31-32].

Отже, кожен тип тексту, згідно з Нойбертом, має шанс бути перекладеним з точки зору встановлення прагматичних відносин у перекладі, але те, що постає як безповоротна вимога змін до оригінального тексту, зводиться до його прагматичного пристосування до специфічна мова і суспільство.

Прагматична спрямованість дискурсу визначається ознаками на загальному рівні вихідного тексту – його функцією, типом, жанром, стилем, які визначають конкретну форму тексту, зміст, загальну стилістику тощо та допомагають реципієнту ідентифікувати тип. тексту на основі тих самих характеристик. Слід мати на увазі, що перекладач, будучи поінформованим і усвідомлюючи комунікативну інтенцію, вносить особистісні модифікації в структуру тексту, вносить авторську прагматичну орієнтацію в переклад кожного дискурсу мовою перекладу.

В роботах з прагматики та прагмалінгвістики прагматика тексту (в загальному розумінні) визначається як зв'язок між автором і реципієнтом та спосіб їх взаємовідносин з інформацією, яка міститься в дискурсі. Продуцент бажає так вплинути на реципієнта, що б викликати в нього відповідну реакцію, а реципієнт сприймає та транскодує інформацію. Переклад (як процес) створює передумови виникнення між адресатом і реципієнтом третього фактору у образі постаті перекладача.

У комунікативному акті виробник інформації вступає у дві групи прагматичних відносин: з об'єктами свого висловлювання та зі слухачем (читачем). Перш за все, за допомогою мовних знаків, наділених необхідними прагматичними значеннями, виробник виражає своє ставлення до фактів, про які йдеться. А по-друге, за допомогою мовних знаків автор виражає своє

ставлення до адресата, оскільки оцінює його інтелектуальний рівень і намагається вплинути. Народження авторської інтенції до побудови певної кількості тексту — тобто до породження ідеї — є найпершим кроком на шляху до конструювання прагматики дискурсу. Ідея поступово формується і, зрештою, стає наміром. Іntenція продуцента проявляється у декількох видах впливу:

- 1) вплив на емоційний сферу читача;
- 2) розширення обізнаності читача;
- 3) вплив на структуру раціональної оцінки.

Продуцент прагне до того, аби довербальна дійсність дискурсу проявилась у чиннику, який, проявляється у прагматичному впливі на читача. Цей формований зміст дискурсу сповістить адресовану особу у більш розширеній і покращеній формі. І для досягнення факультативних наслідків у реципієнта обираються відповідні засоби з усіма мовними та немовними формами висловлювання у залежності від інформаційного навантаження.

Дослідниця прагматичних аспектів перекладу О. Павлик виокремлює три взаємопов'язаних елементи:

- 1) комунікативну інтенцію (мету комунікації);
- 2) функціональні параметри тексту;
- 3) комунікаційний ефект. [34 с.191]

За словами вченої, ці елементи відповідають трьом компонентам комунікативного акту – адресанту, тексту й адресату.

Щодо прагматики перекладу О. Павлик формулює співвідношення між елементами цієї тріади таким чином: «перекладач на основі функціональних домінант вихідного тексту з'ясовує комунікативну інтенцію, яка лежить в його основі, і намагається отримати комунікативний ефект, який би відповідав цій інтенції». З цього випливає, наскільки важливо враховувати функціональні параметри тексту. Причому не менш актуальним є підхід до перекладу, що

забезпечує узгодженість між тим, як автор хотів донести свою думку і тим, яке враження має справити кінцевий текст.

Теорія скопоса чи так звана скопос-теорія базується на принципі функціонального підходу до перекладу тексту, вона була розроблена німецькими дослідниками К. Райс та Х. Фермеєром. Згідно з цією теорією головним правилом перекладу є «правило скопоса»: будьяка взаємодія між людьми (в тому числі й переклад) визначається його метою (від грец. *skopos*). К. Райс та Х. Фермеєр визначають переклад як специфічну форму вербального трансферу, яка уособлює інтернаціональність адресанта цієї інтеракції [58, с.16]. За Х. Фермеєром, скопос вказує на такі функції, на виконання яких у контексті культури рецепієнтів орієнтований переклад. Згідно зі скопос-теорією К. Райс та Х. Фермеєра функція перекладу може відрізнятися від функції оригінального тексту [58, с.27].

Відповідно до досліджень відомих учених, на противагу старій школі теорії перекладу — де перекладач зосереджується виключно на оригіналі та задумі автора — за скопос-теорією увага зміщується трохи інакше. Тут акцент робиться на особливості аудиторії та мети самого процесу переказування; недаремно згадують також суспільний аспект. На наше глибоке переконання, дуже важливо передати у правовому дискурсі всі ті тонкі нюанси й смислове навантаження вихідного матеріалу разом із його прагматичним потенціалом. Звісно ж нікуди без коригувань можливої іншої комунікаційної установки ніж була закладена спочатку легендарним автором.

Вищевизначені проблеми носять у значній мірі екстралінгвістичний характер, оскільки тут мова йде про прагматику самого перекладацького акту. Слід зазначити, що й сам термін «прагматика» одержує в цьому випадку інше значення, а саме: «практична мета» або «практичне завдання» перекладу правового дискурсу.

Основою для розгляду прагматичного аспекту перекладу правового дискурсу є своєрідний неоднозначний характер перекладу як виду мовної діяльності. Відповідно сам процес перекладу виявляє подвійну орієнтованість впливу на реципієнта. По-перше, він здійснюється в рамках міжмовної комунікації правничої спрямованості й тому орієнтований на вихідний дискурс. І тут прагматичним завданням є забезпечення максимальної точності до оригіналу при перекладі. По-друге, він представляє собою конкретний акт перекладу на мову перекладу, що працює в межах міжмовного спілкування на юридичні теми і тому повинен твердо дотримуватись оригіналу. Найважливіша його задача тут — досягнення максимальної схожості між текстом-джерелом та самим перекладом.

А з іншого боку, це конкретний акт переносу тексту на іншу мову з тим урахуванням, що кінцевим результатом буде зацікавлений читач або слухач в контексті правового обговорення. І тому, перекладач не може просто слідувати за власними цілями поза основним завданням — все має підкорятись правилам права тієї мови, якою виконано переклад.

Як правило, буває таке «дивовижне» зближення обох цих аспектів: ситуація ставить перед нами задачу досягти максимальну еквівалентність при передачі змісту. Крім того, інколи направленість перекладу залежить від факторів зовсім сторонніх початковому тексту: бажання адаптувати вплив автора чи врахування думок тих же транслятора або отримувача щодо процес передачі інформації або законодавчих норм - всі ці деталі також відіграють свою роль.

1.3. Адаптація як засіб досягнення прагматичної мети у перекладі

Переклад прирівнює до передачі інформації з однієї мови в іншу без втрати контекстного значення. Хоча просте заміщення слів і фразами може бути достатнім і для отримання повідомлення, проте не завжди вдасться точно

передати зміст оригіналу. Звичайно, це саме й відбувається в межах прагматичної адаптації. Прагматична адаптація охоплює все, починаючи від адаптації мови, тону, стилю, структури до тексту передбачуваною метою та цільовою аудиторією перекладу. Точніше, той процес передбачає вилучення старого міфу прямого перекладу, щоб забезпечити, що реципієнт, представник іншої культурномовної спільноти.

У теорії перекладу, адаптація використовується для позначення одного із видів перетворення, в результаті якого відбувається зміна не тільки в описі тої чи іншої предметної ситуації: спрощення, доповнення, вилучення й пояснення, опис і т. д., а й самої предметної ситуації або предметній ситуації піддається заміні або перекрученню. Адаптація є, так би мовити, останнім професійним кроком, після якого перекладач покидає площадку перекладання і вступає в площадку інших, менше вимогливих форм міжмовного й міжкультурного посередництва, які однак же також схожі з перекладом – рефератів, переробок, наслідувань тощо. В класичній теорії адаптація розглядається як варіант переходу до необхідного комунікативного ефекту, що означає, збереження в тексті перекладу прагматичного значення, що притаманне вихідному тексту або тексту оригіналу. Це означає, що перекладацькі ситуації, представлені в похідному творі для перекладу, можуть бути не точно зрозумілими для одержувача тексту перекладу. Таким чином, текст не матиме запланований автором комунікативний ефект, - в такому випадку варто сконцентрувати аудиторію на незвичайних, чужих, непритаманних або ворожих його культурі предметах. [18, с. 42]

Адаптація існує не тільки за рахунок мовної різності, але й міжкультурної. З такої точки зору адаптація є дієвою при перекладі реалій, а саме, таких понять, які, існуючи в культурі мови похідного тексту, відсутні в культурі мови реципієнта, точніше при перекладі лакун. Ці поняття можуть співвідноситися з предметами і явищами самої різної природи: реалії побутові, соціальні, політичні і т.п. Крім того в деяких випадках адаптація може

виявитись необхідною саме для того, щоб зберегти цілісну систему смислів вихідного дискурсу, дійти згоди з аналогічним комунікативним наміром. Використання адаптації в подібних випадках зумовлено не через те, що реципієнт не в змозі зрозуміти якесь явище чужої для нього дійсності, а не співпадінням мовних картин світу, неоднозначністю асоціативних зв'язків, що встановлюються між поняттями і предметами реального світу. Таким чином, адаптація, що викликає зміну саме предметної ситуації, в перекладі виявляється найважливішою перекладацькою дією.

Прагматична адаптація перекладу стосується процесу зміни застосування форм мови у відповідь на комунікативний контекст і вимоги реципієнта. У перекладі прагматична адаптація зумовлює модифікацію вихідного тексту для передачі запланованого прагматичного завдання в іноземній мові та культурі. Дослідниками були викреслені різні види прагматичної адаптації, які перекладачі застосовують залежно від комунікативного завдання, цільової аудиторії та мети перекладу.

Культурна адаптація - передбачає зміну використання мовних зворотів для відтворення комунікативного контексту, а також змін, які стосуються стосунків адресата та реципієнта. Зміна мови скомбінує теплоту спілкування з обраними фразами відповідно до контексту і мети спілкування. Також метою культурної адаптації є уникнення використання мови, яка може вважатися образливою або невідповідною в цільовій культурі. Наприклад, перекладачу може знадобитися адаптувати жарт, який базується на певній культурі, щоб створити його більш зрозумілим і жартівливим для цільової аудиторії конкретної мови.

Ситуаційна адаптація трансформує використання мовних зворотів для відтворення лінгвістичного контексту та стосунків між продуцентом і реципієнтом. Така трансформація включає модифікацію рівня офіційності, ввічливості та коректності використання мовних зворотів, які відповідають темі та меті спілкування. Наприклад, перекладачу може знадобитися

скоригувати рівень офіційності та ввічливості ділового листа, щоб він відображав стиль спілкування цільової культури.

Функціональна адаптація - модифікація використання мови для відображення запланованої мети дискурсу. Така трансформація включає модифікацію тону, стилю та регістру використання мови відповідно до мети та аудиторії адресатів іноземної мови. Наприклад, перекладачу може знадобитися адаптувати тон і стиль рекламного флаєру, щоб звернути увагу на заплановану аудиторію та досягти бажаного ефекту переконливості.

Лінгвістична адаптація - модифікація використання мови або мовних зворотів для відображення лінгвопрагматичних особливостей мови перекладу. Така модифікація застосовує адаптацію граматики, синтаксису та лексики, задля використання мови у більш коректний та природньо сформований спосіб в іноземній мові, а також задля використання сталих фраз, які притаманні діалекту та регіональним варіаціям іноземної мови. Наприклад, перекладачу може знадобитися адаптувати граматику та синтаксис речення, щоб зробити його більш природним і зрозумілим в цільовій мові.

Прагматична адаптація перекладу базується на глибокому розумінні як вихідної, так і іншої культури, мов і стилів спілкування. Така модифікація включає перекладацькі рішення, які гарантують передачу запланованих значень мови вихідного дискурсу точно й відповідним чином у іноземній мові.

Ми згодні, що усі види прагматичної адаптації є важливими і не від'ємними частинами перекладу, адже завдяки ним переклад отримує чіткі та функціональні якості з огляду на коректну передачу сенсу оригіналу.

Прагматична адаптація в перекладі має змогу зіткнутися з кількома проблемами через відмінності між вихідною та цільовою культурами та контекстами мов.

Висновок про те, що адаптивна теорія перекладу діє на межі трьох лінгвістичних процесів редактури перекладу, власне перекладу й теорії

комунікації, впливає з аналізу адаптивної моделі перекладу. Роботи по теорії комунікації розглядають особливості адаптації певного повідомлення в межах однієї культури до іншомовних реципієнтів, і тому, вбачаємо твердження, що адаптація – це галузь перекладознавства, абсолютно правдивим.

Якщо розглянути адаптацію з іншого боку, то для перекладознавства адаптація теж постає суміжною сферою хоча б тому, що здебільшого передбачає суміжну модифікацію елементів і є причиною повної трансформацією тексту.

Наш погляд, перекладацька адаптація, як середня сфера, має свою оригінальність, яка полягає в тому що практичні адаптивні моделі перекладів тексту пояснюють потребу у використанні певних модифікацій перекладу таким чином поєднують між собою теорію спілкування, прагматичну лінгвістику й теорію перекладу.

Адаптивні моделі перекладу мають на меті пояснити причини змін тексту під час його переходу з одного дискурсу в іншомовний, з одного типу тексту до іншого або зміни від однієї ідеї до другої. Ці самі моделі роз'яснюють зміни у процесі перекладу між мовами, культурами. В деяких випадках перед перекладачем стоїть завдання не лише перекласти а й опрацювати текст. У сучасних дослідженнях все частіше висловлюються думки про те що тексти які потребують додаткового опрацювання слід вважати фактами не так перекладу як мовного посередництва, яке включає також адаптацію. [16; 10]. Крім того, якщо перед перекладачем постало завдання досягти заданого комунікативного ефекту, що звичайно обумовлює прагматичну адаптацію, то цей вид діяльності «виходить за межі перекладу як процесу створення тексту, комунікативно рівноцінного оригіналу» [13].

Перекладач, у яких би умовах він не працював, перш за все є комунікантом і відносно тексту оригіналу він є адресат. Під час перекладу, коли виникає потреба розмежування, що необхідно зберегти, а чим можна

пожертвувати, добираючи для одних компонентів тексту відповідності, а для інших – трансформації, текст постає процесом, а сам перекладач – автором тексту-процесу, адресантом. Таким чином перекладач поєднує в собі й адресанта, й адресата. Інтерпретаційна настанова перекладача простежується вже тоді, коли «оригінал ще тільки-но сприймається своїм майбутнім перетворювачем» [16, 36]. У цьому сенсі й у контексті визначення адаптації ми не можемо не згадати про вільний переклад та інші види мовного посередництва або види адаптивного перекладу. Кожен переклад відображає «свій» оригінал, який може суперечити наміру автора, загальноприйнятій концепції твору тощо, але завжди впливає з наміру тексту, що його аж ніяк не вичерпує одне тлумачення. Теоретичні й практичні дослідження інтерпретації як виду мовного посередництва використовують різні підходи. Протиставлення перекладу й інтерпретації спростовується, якщо виходити з того, що інтерпретація – це «окремий вид перекладу, що ґрунтується на врахуванні позамовної дійсності» [7]. Існує й інший підхід до інтерпретації, суть якого полягає в урахуванні особистості перекладача й домінуючої настанови інтерпретації на «творчі начала» перекладу [10].

Переклад працює більшою мірою на елементарному рівні – на рівні окремої мовної одиниці. Оскільки переклад читається на рівні дискретних одиниць, це ускладнює вибір кількох варіантів перекладу. Отже, майже одним з основних питань, яке вирішує теорія перекладу, є питання природи перекладацької творчості як інтуїтивного процесу. Це означає, що нею неможливо керувати, іншими словами, невідомо, яким чином перекладач прийняв одне або інше рішення з вибором варіанту перекладу. Хоча це явище переважно спостерігається в перекладі художніх творів.

У теоретичних дискусіях часто виголошується думка про те, що досвідчений посередник-перекладач «у певних ситуаціях» застосовує прагматичну адаптацію або «радикальні перероблення оригіналу» з тим, щоб досягти бажаного прагматичного ефекту [16].

Загалом, при проведенні зіставлення вищезазначені зміни частково визначають необхідність використання елементів адаптивної модифікації, однак вони продовжують також акцентувати увагу на тому, що кількість аспектів і функцій перекладу відмежовується від виконання його перекладацьким агентом. У той же час зазначено, що більшість видів адаптивної модифікації навіть не знайома з використанням будь-якого часткового функціонального або структурного ототожнення оригінальної та перекладеної частини дискурсу.

Наведені твердження приводять нас до таких висновків:

- співвідношення адаптації й перекладу у наукових дискусіях веаують на характерну неоднотипність цих понять;
- непостійний характер адаптації впливає на недостатню кількість не лише термінологічних відмінностей адаптації, а й окреслення системи адаптивних методів для різних типів дискурсів.

Протягом двох тисячоліть дискусії перекладачів переважно полягали у намаганні максимально точно відобразити зміст оригіналу. Для них становить інтерес однаково широта та точність змісту. Вважаючи, що зміст оригіналу може певною мірою умовно і містити певні смисли, таку точку зору можна вважати обмежуючою. Деякі втрати є допустимими. Це надає перекладачеві певну свободу в поведінці з оригіналом, дозволяючи змінення або навіть часткове копіювання оригіналу. Справжній професійний переклад у будь-якому разі передбачає адаптацію.

Під час відтворення прагматичного потенціалу дискурсу в перекладі базовим компонентом є прагматична адаптація дискурсу, яка базується на різному тлумаченні початкового тексту адресатом – носієм мови й реципієнтом-перекладачем, який модифікує текст з огляду на інше культурномовне середовище.

Тлумачний перекладацький словник дає таке визначення терміну «прагматична адаптація»: 1) перетворення вихідного тексту з урахуванням інформаційного запасу адресата; 2) перетворення вихідного висловлювання з урахуванням передачі його прагматичного значення.

Практичне пристосування досягається шляхом включення в текст нових компонентів, виключення компонентів, яких не існувало, і з точки зору іншомовного респондента, а також за допомогою семантичних трансформацій. Але не слід, і не потрібно, під час адаптації змінювати зміст і головні думки ідеї оригінального твору.

Міжкультурна адаптація (а ми наполягаєм саме на понятті міжкультурна, а не міжмовна) проводить таке опрацювання вихідного дискурсу, яке передбачає зміни змістових характеристик з метою пристосування до сприйняття представниками однієї й тієї самої культури. Міжкультурна адаптація базується на потребах перекладу. Міжкультурна адаптація зумовлена потребами перекладу та здійснюється на основі міжкультурної різності з метою пристосування дискурсу до сприйняття представниками іншої культури.

На нашу думку прагматична текстова адаптація є необхідним інструментом для адекватної комунікації прагматичного потенціалу оригінального тексту і дає змогу перекладачу уникати обставин, які можуть призвести до прагматичної неадекватності перекладного дискурсу. А саме: ставлення отримувача до іншого лінгвокультурного середовища з іншим історичним періодом, нездатність отримувача зрозуміти зміст виступу через якісь вікові, психологічні, соціальні стереотипи; недостатні компетенції дедуктивних отримувачів стосовно теми виступу. У таких випадках прагматична текстова адаптація безумовно потрібна під час перекладу.

Враховуючи вищенаведені тлумачення прагматичної адаптації у теорії перекладу виділяють наступні її чотири види.

Перший тип передбачає максимально точне сприйняття реципієнтом перекладеного повідомлення. Вважаючи передачу інформації середньому реципієнту, перекладачем встановлюється, що така інформація, яка за обставинами цілком є зрозумілою для носія мови оригіналу, може стати незрозумілою для реципієнтів, які є носіями іншої мови та культури, із їх браком фонових знань. В таких випадках відповідно до потреби реципієнта вживається така адаптація в тексті, щоб забезпечити зрозумілість слів. Досить часто не так вже й суттєво перепрацювати тексти. У німецькій мові при перекладі тексту звертають увагу на певні семантичні та граматичні нюанси. При перекладі географічних об'єктів, наприклад, міст, гір, країн тощо, перекладач вказує, до якого типу цих об'єктів належить те чи інше позначення. А при перекладі сучасних явищ виникає ускладненість у словах або інших виразах, що пов'язано з пропорційним навчанням. Інформація для грамотного перекладача часто є помилковою, зокрема деякі незначні елементи або саме значення виявляються після перекладу. Таке адаптація, з одного боку, може бути невизначеною або розмитою, а з іншого боку, все ж є можливість навіть витратити час. У будь-якому випадку ми повинні використовувати адаптації більш обережно, інакше доведеться попрацювати над перевагою вільного перекладу.

Другий вид адаптації передбачає досягнення об'єктивного сприйняття змісту дискурсу зі збереженням вихідного емоційного впливу на реципієнта. Застосування такої адаптації виникає тоді, якщо назви певних об'єктів чи явищ можуть викликати в носіїв певної культури конкретні (іноді неприємні) асоціації, «асоціативний шлейф». Зазвичай перекладач застосовує звичайний відповідник для виявлення у реципієнта перекладу однакових асоціацій, подібних до асоціацій носіїв мови.

Третій вид прагматичної адаптації неподібний двом попереднім, тому що зосереджений на конкретного реципієнта й конкретну ситуацію. Така адаптація, зазвичай, супроводжується незначними змінами вихідного тексту.

Четвертий вид прагматичної адаптації є особливим, тому що не є перекладом (переклад - як загальна дія). Мова йде про творчий переклад (творча складова), коли автор застосовує незвичні особливості мови оригіналу (виконує художню творчу роботу), навіть якщо це порушує граматичні, стилістичні, фонетичні і т. д. норми мови перекладу. Іншими словами, перекладач створює новий твір на базі вихідного.

Таким чином, проаналізувавши думки різних вітчизняних та іноземних науковців щодо питання прагматичної адаптації у перекладі, робимо висновок, що перекладацька адаптація свідомо зорієнтована на зіставлення й перевірку вихідного тексту.

1.4. Специфіка німецько-українського перекладу у правовому дискурсі.

Юридичний текст у сфері права є неконкретизованим об'єктом, який функціонує за межами кордонів і правових культур, тоді як юридичний дискурс є багатошаровою «розмовою» взаємодій між людьми та суспільством, таким чином цей унікальний об'єкт функціонально спрямований на формування у сприймачів частини сприйняття або світогляду. Метою є вираження комунікативного наміру, виходячи з того, що юридичний текст є інформаційним повідомленням, адресованим конкретній галузі права.

Перекладач і автор тексту володіють основною базовою компетенцією, що припускає відносини один до одного в просторі. І тим не менш перекладач правового дискурсу несе більшу відповідальність в умовах нелітературного середовища, ніж в інших контекстах. Для перекладу юридичного тексту пріоритетною текстовою орієнтацією, швидше за все, будуть відповідна юридична кваліфікація, задоволеність логічною компактністю та актуальністю змісту. [20, с. 160]

Мову міжнародних договорів та угод можна віднести до дипломатичної мови, тому що то є сукупність спеціальних термінів та фраз, які складають загальноприйнятий дипломатичний словник.

Лексемна основа міжнародної документації – загальноновживана лексика нейтрального забарвлення поєднується зі спеціальною та термінологічною лексикою, аббревіатурами різних сфер, використання іншомовних баз з латинськими термінами. При підтриманні нормативного регулювання загальноновживані лексеми в семантико-синтаксичному відношенні приводять до кількісних змін, які виражаються наступним: звуженням семантичного діапазону лексем, звільненням її від рядів або частин існуючих значень, зміною самого значення й її аж до розтяжці, тобто виникнення через поміщення пропущених частин нового значення. Склад кожного лексичного шару не має однакових відсотків.

«Якщо загальноновживана лексика складає більшість елементів тексту, то спеціальна представлена в меншій кількості. До неї можна віднести назви організацій, закладів, органів, процедур, посадових осіб, посад, назв документів, їх частин, а також так звану ситуативну лексику» [5, с. 22].

Лексика соціальної та політичної сфер є не менш важливою за спеціальну лексику юридичних документів при наділенні незаперечних ознак. документів офіційно-ділового стилю В такому випадку виокремлюється значення спеціальної лексики правового дискурсу, до якої відносяться спеціальні та фразові звороти, лексика, пов'язана зі сторонами договору, укладанням та існуванням договору, зокрема договірна лексика, тобто звичайні для договорів лексичні одиниці, які сприяють здійсненню змісту домовленості.

«Словосполучення, до складу яких входить лексика домовленості, стандартизуються в текстах, набувають клішованого характеру і творять спеціальну фраземіку міжнародних документів» [5, с. 115].

Спираючись на попередні дослідження юридичних текстів робимо підсумок, що спеціальна лексика правового дискурсу завжди застосовується в прямому значенні. Вона надає документам офіційності, однозначності, точності. Таким чином в загальному понятті про договори, конвенції тощо, виділяють наступні тематичні шари спеціальних лексем:

- 1) повна та точна назва документу;
- 2) лексеми, що пов'язані зі сторонами укладання документів, і з укладанням договорів та їх підписанням;
- 3) напрямки, що звужується до збереження точної системи лексичних структур, що є носієм базового лексемного наповнення.

При цьому досліджуючи ознаки мови дискурсу правових текстів, тому як синонімічність та різноманіття мовних засобів їй властиві не є, тобто користується одними і тими самими лексичними одиницями, бачимо закономірність вживання в лексиці міжнародних договорів великої кількості слів семантики, які притаманні виключно правовим текстам. Більшість таких лексем мають тільки конкретне значення, частину з них вони використовують в тексті на постійній основі, частину змінюють на нове, які не зафіксовані лексикографічними джерелами. Є й такі лексеми, які в перекладі на українську мову мають свої фіксовані відповідники, зафіксовані за певним німецьким словом. «У таких випадках, в українських відповідниках може мати місце збереження латинського (рідше французького) слова або виразу, його транслітерація чи переклад: *ipso facto avoidance of contract* – розірвання контракту в силу закону» [12, с. 250].

Ми погоджуємося з дослідниками, що досить широко в міжнародній документації представлені всі види скорочень, беручи до уваги різноманітну тематику назв організацій. А також виокремлюють групи скорочень, які застосовують найчастіше і притаманні іншомовним документам як зразкам ділової документації: 1) графічні скорочення (Nr - номер); 2) ініціальні та

змішані (eGmbH або інший варіант G.m.b.H. – eingetragene Genossenschaft (Gesellschaft) mit unbeschränkter Haftpflicht).

На відміну від німецької мови в українській мові спостерігається два способи відображення скорочень іншомовних правових документах: 1) транслітерація аббревіатури; 2) утворення скорочення від української еквівалентної назви.

«Лексика міжнародних договорів кількісно обмежена, тобто спостерігається тенденція до замкнутості, використання уніфікованого набору лексем, фраз і структур, для яких характерні обмежені можливості сполучуваності, що є проявом консервативності стилю. Для мови договорів не типово вживання неологізмів, а використання синонімів обмежене, оскільки вони можуть створити ефект двозначності» [23, с. 243]..

Синтаксичними ознаки мови юридичного документа в українській та німецькій мовах є чіткість і лаконічність висловлювань нормативного документу. Такі ознаки досягається завдяки чіткому дотриманню правил синтаксису в українській мові, таких як:

«1. Правовий дискурс має розповідний характер, тут переважають прості речення з прямим порядком слів:

а) група підмета ставиться перед групою присудка: *Наймодавець може пред'явити в суді...; Боржник не звільняється від відповідальності...*;

б) узгоджене означення стоїть перед означуваним словом, а неузгоджене – одразу після нього: *приватна власність, цивільне право, майнова відповідальність*;

в) вставні слова (вказівка на сказане раніше, систематизація висловлювання, пояснення окремих слів і фраз, посилення на джерело повідомлюваного) виносяться на початок речення: *безсумнівно, по-перше, подруге, наприклад, таким чином тощо*.

2. Переважає присудок, що має форму теперішнього часу із значенням позачасовості, постійності.

3. Поширені пасивні конструкції, у яких вибір присудка часто обмежений і тісно пов'язаний із лексичним значенням підмета: *вимоги задовольняються, показники встановлюються, прибуток одержується, операція проводиться, витрати скорочуються, позовна давність встановлюється, стаття передбачає, право власності набувається і припиняється*.

4. Характерним проявом стилю нормативного акту є нанизування відмінкових форм, розміщених підряд кількох слів в одному відмінку, найчастіше в родовому або в орудному.

5. Довжина і складність будови простого речення зростає за рахунок віддієслівних іменників і тих слів та зворотів, яких ці іменники вимагають після себе.

6. Ознакою юридичного документа є інфінітивні конструкції: *зобов'язати, затвердити, порушити справу, надати, скасувати, попередити, забезпечити, відшкодувати*.

7. Типовим для нормативних текстів є дієприкметникові та дієприслівникові звороти, що дає змогу чітко виявити логічне підпорядкування частин висловлюваної думки, а також – економніше висловити її.

8. Дієприслівниковий зворот переймає функцію підрядного речення і, за загальним правилом, виноситься на початок конструкції: *встановивши факт перебування..., керуючись статтею закону..., беручи до уваги..., розглянувши матеріали*.

8. У тексті нормативного акту можуть бути складні синтаксичні конструкції, кількість слів у яких, за підрахунками, сягає 250 одиниць. Для того, щоб такий словесний масив не здавався надто загроможденим, його

потрібно розбивати на пункти, підпункти тощо, кожен з яких розпочинати з абзацу, тобто вдаватися до структурно-композиційного підходу» [22, с. 208-214].

Ознаки синтаксису юридичних документів є важливим фактом у дослідженні прагматичного аспекту перекладу правового дискурсу.

Законодавчий дискурс формує стабільні синтаксичні конструкції, уникаючи при цьому різноманіття висловлення, які б породжували неоднозначність сприйняття та розуміння тексту. Як наслідок - порядок слів у реченні підпорядковується головному завданню правового дискурсу; думка у правовому дискурсі повинна бути надана реципієнту чітко, конкретно, без двозначності, з урахуванням усіх ознак причин та наслідків між тезами, кожен параграф правового документу має лиш одне тлумачення.

Синтаксичні конструкції нормативно-правових документів завжди є висновком судження законодавчого мислення. «Об'єктивна необхідність викласти певні факти, дати їм правову оцінку разом із правовими висновками, логічно та послідовно висловити систему юридичних понять з точними, чіткими й зрозумілими, але різноманітними логічними зв'язками між ними приводить до того, що синтаксис у тексті закону тяжіє до переважання складнопідрядних речень (відображають послідовність ієрархічно пов'язаних фактів) над складносурядними, складних (передають всі відтінки думка нормотворця) – над простими, повних – над неповними» [5, с. 220].

Синтаксична структура мови правового дискурсу у німецькій та українській мовах зумовлена необхідністю враховувати й перерахувати обставини, умови, причини й наслідки різних дій, фактів, викласти мету створення документа, надати узагальнене судження, врахувати окремі конкретні випадки.

«У переважній більшості вітчизняних праць із загального перекладознавства юридичний переклад згадується як один із жанрових видів

перекладу у рамках перекладу текстів офіційно-ділового стилю. При цьому головна увага зосереджена на термінологічній специфіці перекаду документів (способах перекаду термінів, фахових зворотів, кліше тощо)» [49, с.6].

Як зазначають дослідники цього виду перекладу, метою перекладу правового дискурсу є забезпечення відповідного (рівнозначного) правового впливу тексту перекладу.

Правова сфера спонукала до розвитку новою фаховою мовою у галузі мовознавства – мови права. Це призвело до виникнення нового виду професійно діяльності - юридичного перекладу. Особливостями правовою мови є вживання довгих речень та персоніфікація неживих об'єктів і обставин. Також це включають в себе застосування номінативних описів замість простих дійсних слів і складний тип висловлювань. Цей складний тип може бути виражений через деривацію - процес створення нових слів за допомогою афіксації та вживанням багатьох пов'язаних іменників у родовому відмінку разом з архаїзмами та шаблонами. [25, с. 88-89].

Розуміння поняття правнича мова досить часто ототожнюються з визначеннями юридична та правова мова. «Правнича мова – це мова, яку використовує правник у своїй професійній діяльності, а правова мова – стосується права. Різним є насамперед лексикотермінологічне наповнення цих «мов»: якщо правова мова включає правову термінологію, то правнича мова охоплює й інші галузеві термінології, котрі мають стосунок до діяльності правника, як от: термінології економічну, фінансову, медичну тощо. Тобто арсенал лексичних засобів, які є первинними і ведуть за собою синтаксис, морфологію та стилістику, є ширшим саме у правничій мові. Отож терміносполука «правнича мова» позначає поняття, ширше за обсягом, ніж поняття «правова мова», яке є спеціальним щодо першого» [39, с.18].

Враховуючи вищесказане, ми вважаємо вживання поняття правнича мова у даній роботі доцільнішим, оскільки воно дозволяє охопити ширшу

сферу правничої лексики та точніше проаналізувати особливості семантичного рівня перекладу.

Важливою якістю правничої мови, на нашу думку є застосування широкого спектру правничої термінології, тому і розуміння поняття правнича термінологія є необхідним. Правнича термінологія – історично сформована сукупність термінів, яка відбиває систему понять у галузі права й призначена забезпечувати особливі потреби спілкування в царині законодавства, юридичної науки і практики [51].

Окрему групу правничої лексики складають канцеляризми – сталі слова або словосполучення, притаманні офіційно-діловому стилю. Їх також зараховують до концепту правничої термінології, оскільки використання цієї лексики є невдалим у конкретних контекстуально обумовлених випадках (напр., чинний, ухвалити рішення, у судовому порядку, за клопотанням, подати запит, порядок денний тощо). Правовим термінам притаманні і загальномовні ознаки і ознаки спеціально-юридичні. Науковці відносять до ознак правового терміну [39, с.19]:

1) однозначність – це означає, що правовий термін повинен мати лише одне правове значення, і відповідати лише єдиному правовому терміну (такий фактор стосується зазвичай тих правових термінів, котрі входять до складу однієї правової терміносистеми);

2) системність – це означає, що кожен правовий термін є складовою частиною конкретної правової терміносистеми (що власне й надає розуміння поняття термін); конкретне значення правового терміну фіксується і застосовується у конкретній системі;

3) дефінітивність – це означає, що правовий термін, зазвичай, має свій опис (правове визначення). Правове визначення, зі свого боку, несе функцію нормативно-правову (тобто формально обов’язкову, яка міститься в джерелах громадського права або офіційних документах);

4) сфера застосування правового терміну – це означає функцію правотворчості, правотлумачення, правозастосування, правореалізації, до яких в обов'язковому порядку відносять професійну правничу мову.

Враховуючі всі вищерозглянуті аспекти правового дискурсу, як в українському так і в німецькому перекладі для прагматичної адаптації відбуваються наступні специфічні узгодження:

граматичних структур;

термінологічних понять;

галузевих лакун;

синтаксичних структур;

Аналіз специфіки німецько-українського та українсько-німецького перекладу правового дискурсу відбудеться у наступному розділі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У першому розділі було розглянуте поняття та ознаки правового дискурсу. Правовий дискурс є текстом права у русі, а тлумачення – роз’ясненням та розумінням. Головна складова правового дискурсу – текст юридичних документів. Текст виконує не лише інформаційно-пізнавальну функцію, але і виражає соціально-прагматичну позицію відправника дискурсу. Перший створює інформаційне повідомлення, викладаючи суть юриспруденції; другий сприймає та декодує повідомлення. Суб’єктами правового дискурсу є професіонали-юристи, які створюють текст враховуючи особливості устрою суспільства. Закони можуть бути різні за змістом, за типологічними ознаками, але вони, як тексти, досить стійкі.

Цю специфічність складнішої юридичної термінологічної системи виражає когнітивно-дериваційна і соціальна сутність юридичної лексики – здатність виникати у вигляді смислових блоків, компоненти яких здатні класифікуватися за певними моделями. Будучи буденно відомим, зрозумілим і затвердженим у документах високого рівня, правовий дискурс стає більш компактным. Врешті решт, правовий дискурс є більш письмовим. Він може обмежуватися словом, словосполученням, реченням за рівнем означеної інформації, яка є цілісною, самостійною і ситуативною.

Правовому дискурсу більш властива писемна форма. За протяжністю дискурс може обмежуватися словом, словосполученням, реченням, якщо вони виражають цілісну, самодостатню інформацію, яка ситуативно забезпечує розуміння її адресатом.

До правового дискурсу відносять тексти документів, законів, а також наукових статей, монографій, юридичних інструкцій, описів. Будь-який юридичний текст відрізняється з-поміж інших багатим арсеналом допоміжних знакових систем.

Основою для розгляду прагматичного аспекту перекладу правового дискурсу є своєрідний неоднозначний характер перекладу як виду мовної діяльності. Відповідно сам процес перекладу виявляє подвійну орієнтованість впливу на реципієнта. По-перше, він здійснюється в рамках міжмовної комунікації правничої спрямованості й тому орієнтований на вихідний дискурс. І тут прагматичним завданням є забезпечення максимальної точності до оригіналу при перекладі. По-друге, він представляє собою конкретний акт перекладу на мову перекладу, що працює в межах міжмовного спілкування на юридичні теми і тому повинен твердо дотримуватись оригіналу. Найважливіша його задача тут — досягнення максимальної схожості між текстом-джерелом та самим перекладом.

Також у першому розділі розглянуто адаптацію перекладу як акту передачі повідомлення з однієї мови на іншу, забезпечуючи при цьому збереження передбачуваного значення та контексту. Однак простого перекладу слів і фраз може бути недостатньо для точної передачі змісту у правовому дискурсі. Ось тут і вступає в дію прагматична адаптація. Прагматична адаптація стосується процесу адаптації мови, тону, стилю та структури тексту відповідно до передбачуваної мети та цільової аудиторії перекладу. Іншими словами, це передбачає вихід за межі дослівного перекладу, щоб гарантувати об'єктивність сприйняття реципієнтом іншої культурномовної спільноти.

Прагматична адаптація перекладу стосується процесу зміни застосування форм мови у відповідь на комунікативний контекст і вимоги реципієнта. У перекладі прагматична адаптація зумовлює модифікацію вихідного тексту для передачі запланованого прагматичного завдання в іноземній мові та культурі.

Розглянуті нами типи прагматичної адаптації є важливими і невід'ємними частинами перекладу, адже завдяки ним переклад стає більш чітким та функціональним з правильною передаючою сенсу оригіналу.

Прагматична адаптація перекладу у правовому дискурсі вимагає

глибокого розуміння як вихідної (німецької або української), так і цільової культури права та відповідних форм правового дискурсу. Це складний процес, який включає прийняття стратегічних рішень, щоб гарантувати, що бажане значення змісту похідного тексту передається точно й так само вірно сприймається реципієнтом.

У першому розділі були встановлені наступні специфічні узгодження німецько-українського перекладу:

граматичних структур;

термінологічних понять;

галузевих лакун;

синтаксичних структур;

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ПРАВНИЧОЇ МОВИ В УКРАЇНОМОВНОМУ ТА НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

2.1. Аналіз методів перекладу німецької правничої мови на українську мову в контексті прагматичної адаптації

В сучасній теорії перекладу виокремлюють такі основні методи перекладу: транскодування (транслітерація, транскрибування, змішане транскодування, адаптоване транскодування), калькування, еквівалентний переклад та описовий переклад [10; 13]

Транскодування – звукова та/або графічна основа слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу. Переклад новоутворень відбуваються в той момент у перекладі коли в культурі країни або науковому світі виникають поняття для яких нема аналогів у мові перекладу. У таких ситуаціях перекладач не може знайти слово чи словосполучення щоб адекватно передати зміст поняття та виконати всі вимоги до термінотворення. Зазвичай транскодування термінів можемо застосовувати, коли термін у мові перекладу приймає міжнародні терміноелементи латинського або давньогрецького запозичення. Транскодування поділяється на чотири підвиди: транслітерація, транскрибування, змішане транскодування, адаптоване транскодування.

Калькування – це метод перекладу, який застосовується під час перекладу тотожних понять у двох мовах або для означення дефініції, яка з'явилась в мові відносно не так давно. За допомогою калькування передається здебільшого еквівалентна лексика [9, с. 71]. Коли перекладають термінологічні словосполучення важливо враховувати їхню позицію в мовній системі та розуміння фахівцями. Якщо словосполучення складаються з

термінів нових для галузі і несуть специфічний сенс - експлікація важлива для їх розуміння. [12, с. 49].

Експлікація (описовий переклад) – це метод лексико-граматичної зміни, під час якої лексична одиниця мови оригіналу замінюється сполукою конкретних лексем, які надають роз'яснення або опис певної одиниці [7, с. 165].

Експлікація – найпродуктивніший метод перекладу, оскільки з огляду на інтенсивний розвиток сфери різноманітних технологій багато термінів не можуть своєчасно і активно знайти свої відповідники у інших мовах. Тому, за допомогою експлікації перекладаються багатокomпонентні термінологічні словосполучення.

Перевагою калькування перед експлікацією є те, що експлікація пояснює слова за допомогою декількох слів, а під час калькування переноситься на кожен елемент словосполучення один елемент мови оригіналу, таким чином, застосовується принцип економії мовних засобів.

Вилучення слова – метод, що є протилежним додаванню. Вилучаються лексично надлишкові компоненти вихідного висловлювання, а саме, ті компоненти змісту, які певним чином повторюються в оригіналі, або передача яких мовою перекладу порушують норми мови реципієнта.

Заміна частини мови. Здебільшого німецьке слово певної частини мови перекладається відповідним словом тієї ж частини мови. Але така однозначність часто порушується. Іменник, скажімо, може замінюватися дієсловом чи прикметником, а прикметник – іменником. І такі модифікації можливі щодо слів переважно всіх частин мови, засвідчують зразок не власне лексичної, а лексико-граматичної трансформації.

У досліджених нами перекладах правничого дискурсу договорів перекладач використовує еквівалентний та описовий переклад. Проілюструємо вищеназвані методи перекладу наступними прикладами:

Nach Planwirksamkeit wird ein Verteilungsverzeichnis gemäss §§188 ff Inso für die zum Zeitpunkt der Rechtskraft bekannten quotenberechtigten Gläubiger erstellt und auf der Geschäftsstelle des Amtsgerichtes Bielefeld Insolvenzgericht niedergelegt. Das Insolvenzgericht macht die angezeigte Summe der Forderungen und den für die Verteilung verfügbaren Betrag öffentlich bekannt (§ 188 ff Inso). Vor dem Hintergrundes möglichen Zuflusses zusätzlicher Mittel und der Ausübung der den Gruppen 1, 2 und 3 zustehenden Optionen wird dieses Verzeichnis jedoch keine Auskunft über die jeweils auszuschüttenden Beträge, sondern nur über die grundsätzliche Anspruchsberechtigung geben. Auf Grundlage dieses Verzeichnisses bestimmen sich die Ausschüttungsansprüche der quotenberechtigten Gläubiger entsprechend den Vorschriften über die Gruppenbildung dem Grunde nach wie folgt:

- Im Verteilungsverzeichnis werden die zur Tabelle festgestellten Forderungen (§§ 178 - 185 Inso) und die zur Tabelle für den Ausfall festgestellten Forderungen, deren Ausfall bis zur abstehenden Ziff. 13 definierten Nachmeldung-Ausschlussfrist nachgewiesen oder hinsichtlich derer auf die (weitere) abgesonderte Befriedigung verzichtet wurde, berücksichtigt.

- Nicht zur Tabelle festgestellte Forderungen, für die kein vollstreckbarer Titel oder kein Endurteil vorliegt, nehmen nur dann an den Ausschüttungen gemäss den Vorschriften dieses Insolvenzplans teil, wenn der betreffende Gläubiger sie entsprechend Ziff 11. b. geltend gemacht hat.

За плановою діяльністю відповідно § 188 закону про неплатоспроможність розробляється реєстр розподілення відомих кредиторів, що мають право на квоти та здається в офіс, що має законні повноваження Билефельда. Закон з неплатоспроможності висуває законну вимогу щодо суми та робить її загальновідомою. Перед впровадженням можливих додаткових засобів або виконанням комерційного права переваги у покупці Групами 1, 2 та 3 список не буде надавати відомості не тільки про суму виплат але й про тих, хто має принципове право. На основі цього списку визначаються вимоги

виплат боржників, що мають право на квоти відповідно до інструкцій про утворення груп (спілок), в основі чого є:

- У реєстрі розподілення враховуються докази чітко встановлених фінансових претензій у таблиці (§178-185 закону про неплатоспроможність) або втрати фінансових претензій, чия втрата була доведена після закінчення терміну, що надавався для повідомлень.
- Якщо відомий боржник враховує відповідно пункт 11 б, береться до уваги не тільки таблиця претензій для виконання правозасновництва та кінцевий термін виплат, а також інструкція цього плану по проведенню процедури неплатоспроможності.

При перекладі пунктів нумерація відбувається відповідно до українського варіанту

Проілюструєм застосування української нумерації у правничому дискурсі при перекладі на наступному прикладі

Auszahlung der Sicherheitsreserven

a) Auszahlung der Sicherheitsreserve

Soweit heute bestrittene Insolvenzforderungen, für welche die Sicherheitsreserve 1 gebildet wurde, nachträglich in Insolvenztabelle festgestellt werden, wird der Sachwalter aus der Investmentsumme die dem jeweiligen Gläubiger zustehenden Insolvenzquoten zahlen, spätestens am Ende des Kalendervierteljahres, in dem die Feststellung erfolgte. Sofern Insolvenzquoten aus von der Schuldnerin aus deren vorhandener Liquidität zu zahlen sind, hat die Schuldnerin diese Insolvenzquoten selbst zu bedienen.

b) Auszahlung der Sicherheitsreserve

Soweit noch nicht angemeldete Insolvenzforderungen nachstättlich zur Insolvenztabelle festgestellt werden, wird der Sachwalter aus der Sicherheitsreserve 2 die auf die Gläubiger der jeweiligen Gruppen entfallenden Insolvenzquoten zahlen, sobald die Jahresfrist des § 259b Abs.1 InsO einen Monat abgelaufen und sämtliche nachträglich angemeldete Forderungen entweder (i) festgestellt oder (ii) zurückgenommen oder (iii) rechtskräftig abgewiesen oder (iv) bestritten und die Frist zur Einreichung einer Fordefunssfeststellungsklage nach Ziff. C.VI.5. abgelaufen ist. Zur Klarstellung: dies gilt nicht für Forderungen, die nach dem letzten Prüfungstermin ausserhalb des Insolvenzverfahrens gegen die Schuldnerin geltend gemacht werden (siehe Ziff. 13).

c) Auszahlung nicht verwendeter Sicherheitsreserve und des Rückstellungsbetrates

Überschüsse der Sicherheitsreserven werden als Teil der Zusatzquote 1 ausgeschüttet, wobei die Sicherheitsreserven als Einheit betrachtet werden, d.h. Überschüsse einer Sicherheitsreserve werden zunächst für den anderen Sicherungsfall verwendet, bevor es zu einer Ausschüttung in Rahmen der Zusatzquote 1 kommt. Der Rückstellungsbetrag gemäss Ziff. 13. c. für Nachzügler-Forderungen in engeren und weiteren Sinne werden nicht an die Gläubiger verteilt, sondern stehen der Schuldnerin zu, sofern er nicht benötigt wird.

Переклад

Виплата з гарантійних резервів.

a) Виплата з гарантійного резерву 1

Починаючи з того дня як претензії неплатоспроможності доводяться у суді, для яких був створений гарантійний резерв 1, вони заносяться із запізненням у таблицю боржників і мають бути сплачені представником боржника з інвестиційної суми, відповідно до частки конкретного кредитора. Не пізніше кінця календарного кварталу, в якому відбулася констатація доводу. Якщо боржник на час ліквідації має потрібну частку кредитора, він мусить сам її оплатити.

б) Виплата з гарантійного резерву 2

Як тільки претензії по неплатоспроможності, про які не було вчасно заявлено, вносяться з запізненням до таблиці, представник боржника має виплатити кредиторі відповідної групи забуту частку з гарантійного резерву 2 до кінця поточного місяця відповідно §259 б закону про неплатоспроможність того року, коли були заявлені претензії або встановлені або поновлені або вступили в законну силу або доведені в суді і був пропущений строк пред'явлення позову про констатацію претензій після цифр C.VI.5. Для уточнення: це не діє для претензій, які були задіяні після останнього терміну перевірки судочинства по неплатоспроможності проти боржників (див пункт 13)

в) Виплата не використаних гарантійних резервів та суми резервного фонду.

Чистий дохід гарантійних резервів розподіляється як частка додаткових квот 1, при цьому гарантійний резерв розглядається як єдине ціле, це означає, що чистий дохід гарантійних резервів використовується для інших гарантійних виплат. Сума резервного фонду, враховуючи пункт 13 для вимог, що запізнилися (у вузькому та аширокому тлумаченнях), не розподіляється між кредиторами, а зараховується для боржників, при умові, якщо вона не є залученою.

Стосовно скорочень, якими заповнений правовий дискурс, а особливо правнича мова договорів, то вбачаєм тенденції в застосуванні методів перекладу калькування та еквівалентний переклад найчастішими. Калькування застосовується у тих випадках, якщо в українській правничій термінології існують відповідники, якщо ні, тоді застосовується еквівалентний переклад. Крім того виділені великими літерами слова в німецькому варіанті документа не притаманні українській правничій мові також залишаєм одним шрифтом.

Приклад:

Zur Bestätigung dieses Insolvenzplans ist weiter erforderlich, dass eine verbindliche Auskunft (§ 89 Abs.2,3 AO) mit dem Inhalt vorliegt, dass die im Rahmen dieses Insolvenzplans möglicherweise erzielten Sanierungsgewinne (insbesondere aufgrund von Forderungsverzichten gemäss der Regelungen des PLANS unter die Anwendung des § 3a GewStG fallen, also gemäss § 3a Abs. 1 Satz 1 EstG und damit auch gemäss § 7b Abs. 1 GewStG steuerfrei sind. Die Bedingung gilt als erfüllt, wenn ihr Eintritt von der SCHULDNERIN und vom SACHWALTER gegenüber dem Insolvenzgericht schriftlich angezeigt wird.

Для затвердження цього плану по проведенню процедури неплатоспроможності необхідно, щоб зведена довідка (§89 абз 2, 3 АО) включала зміст про досягнуті вигоди модернізації в рамках плану по проведенню процедури неплатоспроможності (особливо базуючись на основі відмови від претензій відповідно регулюванню плану) та які підпадали під використання зазначеного у §3а закону про податки на прибуток, відповідно §3а абз.1, реч.1 закону про податки на прибуток, а також відповідно §7б абз.1 закону про промисловий податок як такі, що не обкладаються податком. Умови вважаються виконаними, коли про їхній вступ боржники та представники повідомляються письмово відповідно закону про неплатоспроможність.

Знак §, використовується рясно в правових документах ФРН, що в українському варіанті може відповідати скороченню «параг.» або «розд.». Перекладач залишив саме знак, для відповідності німецькому тексту. Скорочення *GewStG* перекладається на німецьку мову повністю - закон про податки.

Der Insolvenzplan tritt mit der Rechtskraft des Beschlusses des Insotvenzgerichts Bielefeld in Kraft, mir dem der Insolvenzpran bestätigt wird (§ 248 InsO).

InsO – кодекс про неплатоспроможність

WpÜG – закон про цінні папери (див. нижче)

Також у всіх досліджених текстах присутній такий вид лексичної трансформації як модуляція. Модуляція, тобто смисловий розвиток, є найбільш розповсюдженим видом лексичної трансформації, який використовують перекладачі при передачі німецьких юридичних текстів. Здебільшого модуляція застосовується при перекладі прийменників. Незважаючи на те, що більшість простих прийменників німецької мови перекладаються за допомогою українських еквівалентних службових слів, трапляються переклади шляхом поєднання «прийменник + назва документа/розділу документа/юридичної процедури». У таких випадках в українській мові переважає заміна простого прийменника на складний. При цьому переклад одного і того ж прийменника може змінюватись залежно від контексту. Так прийменник «gemäß» має замінити такі українські слова як *згідно, відповідно, передбачено*. Використання вищеназваного прийому модуляції в правничому дискурсі добре видно в наступному прикладі:

Planbedingung ist weiter, dass die Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht den Plansponsoren (und deren unmittelbaren und mittelbaren Gesellschaftern, denen gemäß §30 WpÜG zugerechnet werden) schriftlich mitgeteilt hat, dass (a) eine Befreiung von den verpflichtungen nach § 35 Abs.1 Satz 1 und Abs. 2 Satz WpÜG (Verpflichtung zur Veröffentlichung und zur Abgabe eines Angebots) erteilt wird (§37 WpÜG), oder (b) eine Verpflichtung zur Veröffentlichung und zur Abgabe eines Angebots *gemäß* § 35 Abs. 1 Satz 1 und Abs. 2 Satz.1 WpÜG nicht besteht.

Умови плану діють далі, якщо об'єднаний заклад за контролем дрібних фінансових послуг повідомив письмово спонсорам плану (та опосередкованим та неопосередкованим спілкам відповідно до §30 закону про цінні папери та фондовий ринок), якщо звільнення від зобов'язань мало дозвіл §35 абз.1., реч.1 та абз.2 реч. 1 закону про цінні папери та фондовий ринок (зобов'язань публікації та оголошення оферти)(§37 закону про цінні папери та фондовий ринок) або зобов'язання публікації та оголошення оферти не відбулись

відповідно §35 абз.1., реч.1 та абз. 2 реч. 1 закону про цінні папери та фондовий ринок.

Правничий дискурс української мови так і німецький є суто логічними компонентами правничої мови, яка характеризується стриманістю та лаконічністю. Крім того в письмових дискурсах використовуються паралінгвістичні аспекти, такі як виділення жирним шрифтом та відступи, курсив. Тоді і в українському відповіднику перекладач залишає ці паралінгвістичні прийоми.

Паралінгвістичні аспекти в правничому дискурсі великих об'ємів використовуються задля кращого пошуку потрібної інформації у великих масивах правничих текстів.

Приклад

Anlage A (entspricht Anlage 1 Insolvenzplans):

Übersicht über die Befriedigungsquoten und Optionen der einzelnen Gläubigengruppen

Anlage B1 (entspricht Anlage 9 a des Insolvenzplans):

Formular für die Optionsübung für Gläubigengruppen 1

Anlage B2 (entspricht Anlage 9b des Insolvenzplans):

Formular für die Optionsübung Gläubigengruppen 2

Anlage B3 (entspricht Anlage 9c des Insolvenzplans):

Formular für die Optionsübung Gläubigengruppen 3

Додаток А (відповідає додатку 1 плану по проведенню процедури неплатоспроможності):

Зведена інформація про квоти, що задовольняються та опції окремих груп кредиторів

Додаток Б 1 (відповідає додатку 9 а плану по проведенню процедури неплатоспроможності):

Формуляр для виконання опійного права для групи кредиторів 1

Додаток Б 2 (відповідає додатку 9б плану по проведенню процедури неплатоспроможності):

Формуляр для виконання опійного права для групи кредиторів 2

Дуже цікавим для перекладу предметом дослідження у правничому дискурсі є граматична лакуна. До неї можна віднести переклад речень з кон'юнктивом 2. Кон'юнктив 2 – це граматичні форми дієслів німецької мови, які частково можна співставити в українській мові з граматичними формами умовного способу. На німецьку ці слова часто перекладаються не тільки умовними способом, але й модальними конструкціями. Наведений переклад нижче є яскравим прикладом цього.

Ohne den Insolvenzplan *wäre* die Liquidation und anschliessende Löschung der Schuldnerin wahrscheinlich; die Vermögensgegenstände *müssten* also zu (regelmässig gegenüber Fortführungswerten) niedrigeren Liquidationswerten mit Schliessung des Geschäftsbetriebes *verwertet werden*. Hiendurch *würde* zugleich die Insolvenzmasse durch Schliessungskosten (als Masseverbindlichkeiten) *belastet*, ausserdem *würde* der Betrag der Insolvenzverbindlichkeiten durch die Beendigung von Veftragsverhältnissen gemäss §§ 103 ff. InsO *erhöht*

1. Варіант перекладу:

Без плану врегулювання неплатоспроможності *існує ймовірність* ліквідації та подальшого виключення боржника з реєстру; отже, активи *доведеться* реалізовувати за ліквідаційною вартістю (зазвичай нижчою, ніж вартість безперервної діяльності) із закриттям господарської діяльності.

Водночас, ліквідаційна маса *буде* обтяжена витратами на закриття (як зобов'язання ліквідаційної маси), а сума зобов'язань у справах про неплатоспроможність збільшиться внаслідок припинення договірних відносин відповідно до розділу 103 та наступних розділів Кодексу.

2. Варіант перекладу:

Без плану врегулювання неплатоспроможності *можливі* ліквідація та подальше виключення боржника з реєстру; отже, активи *повинні будуть* реалізовуватись за ліквідаційною вартістю (зазвичай нижчою, ніж вартість безперервної діяльності) із закриттям господарської діяльності. Водночас, ліквідаційна маса *може бути* обтяжена витратами на закриття (як зобов'язання ліквідаційної маси), а сума зобов'язань у справах про неплатоспроможність збільшиться внаслідок припинення договірних відносин відповідно до розділів 103 та наступних розділів Кодексу.

Перший варіант перекладу носить більш категоричний характер прагматичного впливу, що притаманне українському правому дискурсу. Крім перший варіант перекладу доводить, що переклад речень з кон'юнктив 2 не завжди в українському варіанті носить модальний але умовний характер, що є доказом лакуарності. Другий варіант перекладу передає інформацію близьку до німецької граматики і побудові німецьких правових дискурсів. Де присутня гнучкість.

Лексичними лакунами рясніє лексика досліджених правових дискурсів.

У якості прикладу наводим коротенький текст, в якому аж декілька лексичних лакун.

Inkrafttreten des Insolvenzplans („Planwirksamkeit“)

Der Insolvenzplan tritt mit der Rechtskraft des Beschlusses des Insotvenzgerichts Bielefeld in Kraft, mir dem der Insolvenzpran bestätigt wird (§ 248 InsO).

План врегулювання неплатоспроможності набирає чинності («чинність плану»)

План врегулювання неплатоспроможності набуває чинності з моменту набрання законної сили рішенням Господарського суду м. Білефельд про затвердження плану врегулювання неплатоспроможності (§ 248 Кодексу про неплатоспроможність).

Дослівно іменник «Inkrafttreten» можна перекласти «набрання чинності», але в українській правничій мові не існує поєднання слів «набрання чинності». Є «набувати чинність», «набрати чинність», «стати чинним», «набирати силу» [68]. Існує словосполучення надання чинності. Але у даному випадку враховуючи прагматичну адаптацію воно зовсім не має бути тут використано.

Стосовно лакуни «Planwirksamkeit» німецько-українські словники дають переклад слова як «дієвість або ефективність» . До правничої мови і саме цьому перекладу з огляду на прагматичну адаптацію підходить словосполучення «чинність плану»

Окремо потрібно сказати про ще одну лакуну «Der Insolvenzplan» - дослівно перекладається «план по неплатоспроможності або план боргу», що теж не передає точне поняття і тим паче несе неправильне сприйняття реципієнтом. Тому перекладач застосував описовий метод і переклад звучить – «план врегулювання неплатоспроможності»

Заміна частин мови або граматична граматична модуляція присутня в наступному прикладі:

Soweit heute bestrittene Insolvenzforderungen, für welche die Sicherheitsreserve 1 gebildet wurde, nachträglich in Insolvenztabelle festgestellt werden, wird der Sachwalter aus der Investmentsumme die dem jeweiligen Gläubiger zustehenden Insolvenzquoten zahlen, spätestens am Ende des Kalendervierteljahres, in dem die Feststellung erfolgte. Sofern Insolvenzquoten aus von de.

Schuldnerin aus deren vorhandener Liquidität zu zahlen sind, hat die Schuldnerin diese Insolvenzquoten selbst zu bedienen.

Починаючи з того дня як претензії неплатоспроможності доводяться у суді, для яких був створений гарантійний резерв 1, вони заносяться із запізненням у таблицю боржників і мають бути сплачені представником боржника з інвестиційної суми, відповідно до частки конкретного кредитора. Не пізніше кінця календарного кварталу, в якому відбулася констатація доводу. Якщо боржник на час ліквідації має потрібну частку кредитора, він мусить сам її оплатити.

Дієприкметниковий зворот, який був застосований замість іменника яскравий приклад граматичної модуляції в перекладі правового дискурсу на українську з німецької.

Дослідивши переклад правничої мови правових документів на українську мову можемо зробити висновок, що доцільність використання таких перекладацьких методів як еквівалентний переклад, описовий переклад та лексичні трансформації зумовлена прагматичними функціями досліджених текстів. До прагматичних функцій відносимо:

1. стислість, лаконічність, стриманість і використання усталених форм.
2. спрямованість на конкретного реципієнта, що володіє або ознайомлений з правовими формами або законами стосовно певної справи.

Паралінвістичні аспекти в правничому дискурсі великих об'ємів використовуються задля кращого пошуку потрібної інформації у великих масивах правничих текстів.

2.2. Аналіз методів перекладу української правничої мови на німецьку мову в контексті прагматичної адаптації

Дослідженням перекладу правового дискурсу з української на німецьку присвячено дуже мало наукових робіт. Тому це робить нашу розвідку у цьому напрямку доволі актуальною.

У досліджених нами перекладах правового дискурсу з української на німецьку мову найчастіше застосовується метод модуляції. Здебільшого модуляція застосовується при перекладі прийменників. Незважаючи на те, що більшість простих прийменників німецької мови перекладаються за допомогою українських еквівалентних службових слів, трапляються переклади шляхом поєднання «прийменник + назва документа/розділу документа/юридичної процедури». У таких випадках в українській мові переважає заміна простого прийменника на складний. При цьому переклад одного і того ж прикметника може змінюватись залежно від контексту. Так прийменник «gemäß» має замінити такі українські слова як *згідно*, *відповідно*, *передбачено*

Наведений нижче приклад ілюструє вищесказане:

{Порядок доповнено пунктом 3 згідно з Постановою КМ [№ 494 від 16.05.2023](#)}

(Das Verfahren wird *gemäß* der EntschlieÙung des Ministerkabinetts der Ukraine Nr. 494 vom 16.05.2023 um den Punkt 3 ergänzt)

Прийменник «nach» використовується для перекладу не тільки відповідно українських слів «після», але і для перекладу прийменника «за», що використовується в значенні «відповідно».

Приклад перекладу прийменника «після»

19. Після схвалення Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України на плановий бюджетний період головний орган у сфері планування оборонних закупівель розробляє у триденний строк

календарний графік формування проекту зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями (основних (орієнтовних) показників) та доводить його до відома державних замовників.

19. *Nach* der Billigung des Gesetzentwurfs über den Staatshaushalt der Ukraine für die geplante Haushaltsperiode durch das Ministerkabinett der Ukraine erstellt die Hauptplanungsbehörde für die Beschaffung von Verteidigungsgütern innerhalb von drei Tagen einen Zeitplan für den Entwurf des konsolidierten Dreijahresplans für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, -arbeiten und -dienstleistungen im Rahmen der geschlossenen Beschaffung (Hauptindikatoren) und bringt ihn den staatlichen Kunden zur Kenntnis.

Орієнтовні показники закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями (далі - орієнтовні показники) - включений до зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями перелік (номенклатура) та обсяги товарів, робіт і послуг, що повинні бути поставлені (закуплені), з урахуванням прогнозних показників державного бюджету, передбачених на такі цілі для кожного державного замовника на наступні за плановим два бюджетні періоди;

Richtwerte für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, Bauleistungen und Dienstleistungen *im Rahmen* der geschlossenen Beschaffung (im Folgenden Richtwerte genannt) sind die Liste (Nomenklatur) und der Umfang der zu liefernden (zu beschaffenden) Güter, Bauleistungen und Dienstleistungen, die im konsolidierten Dreijahresplan für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, Bauleistungen und Dienstleistungen im Rahmen der geschlossenen Beschaffung enthalten sind, unter Berücksichtigung der voraussichtlichen Indikatoren des

Staatshaushalts, die für diese Zwecke für jeden staatlichen Auftraggeber für die nächsten zwei Haushaltsperioden *nach der* geplanten Periode vorgesehen sind;

розділ оборонних закупівель (далі - розділ) - складова частина напряму оборонних закупівель, яка містить перелік (номенклатуру) товарів, робіт і послуг оборонного призначення, об'єднаних *за* відповідними (спільними) ознаками;

Der Abschnitt „Beschaffung von Verteidigungsgütern“ (im Folgenden „Abschnitt“ genannt) ist ein integraler Bestandteil des Bereichs „Beschaffung von Verteidigungsgütern“, der eine Liste (Nomenklatur) von Verteidigungsgütern, Bau- und Dienstleistungen enthält, die *nach* relevanten (gemeinsamen) Merkmalen gruppiert sind;

Прийменник «*за*» в рамках модуляції може перекладатися різними варіантами: *bei, während, im Rahmen*

за середньострокового бюджетного планування оборонних закупівель готують та подають на погодження до головного органу у сфері здійснення оборонних закупівель пропозиції до проектів державних програм у сферах національної безпеки і оборони;

Während der mittelfristigen Haushaltsplanung für die Beschaffung von Verteidigungsgütern bereiten sie Vorschläge für Entwürfe staatlicher Programme in den Bereichen nationale Sicherheit und Verteidigung vor und legen sie der wichtigsten Beschaffungsbehörde für Verteidigungsgüter zur Genehmigung vor;

за короткострокового бюджетного планування оборонних закупівель з урахуванням видатків, передбачених для задоволення потреб із забезпечення національної безпеки і оборони у проекті закону про Державний бюджет

України на плановий бюджетний період, та прогнозних показників державного бюджету та наступні за плановим два бюджетні періоди складають трирічний та річний плани закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення і готують пропозиції до зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями.

bei der kurzfristigen Haushaltsplanung für die Beschaffung von Verteidigungsgütern unter Berücksichtigung der im Gesetzentwurf über den Staatshaushalt der Ukraine für die geplante Haushaltsperiode und die prognostizierten Indikatoren für den Staatshaushalt und die beiden folgenden Haushaltsperioden vorgesehenen Ausgaben zur Deckung der Bedürfnisse der nationalen Sicherheit und der Verteidigung Dreijahres- und Jahrespläne für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für die Verteidigung aufzustellen

12. *За* короткострокового бюджетного планування оборонних закупівель державні замовники на підставі державних програм, нагальних потреб та пріоритетів у закупівлі товарів, робіт і послуг:

12. *Im Rahmen* der kurzfristigen Haushaltsplanung für die Beschaffung von Verteidigungsgütern erstellen die staatlichen Auftraggeber auf der Grundlage der staatlichen Programme, des dringenden Bedarfs und der Prioritäten bei der Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen

формування пропозицій до зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення *за* закритими закупівлями та його затвердження;

Ausarbeitung von Vorschlägen für den konsolidierten Dreijahresplan für die Beschaffung von Gütern, Bau- und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke *im Rahmen* der geschlossenen Beschaffung und deren Genehmigung;

Часто застосовують словосполучення «до сфери», в німецькій мові відповідником *im Bereich*

служба замовника - суб'єкт господарювання, який належить *до сфери* управління головного органу у сфері планування оборонних закупівель та уповноважується ним на укладення договорів (контрактів) з виконавцями завдань та заходів оборонних закупівель.

Kundendienst - eine Geschäftseinheit, die zur Leitung des Hauptorgans *im Bereich* der Verteidigungsbeschaffungsplanung gehört und von diesem ermächtigt ist, Vereinbarungen (Verträge) mit den Ausführenden von Verteidigungsbeschaffungsaufgaben und -tätigkeiten zu schließen.

Перекладацький метод упущення використовується у випадках застосування в українському дискурсі слова «щодо». В перекладі на німецьку слово відсутнє.

3. Діяльність *щодо* планування, формування, розміщення, коригування оборонних закупівель *у разі потреби* провадиться з дотриманням вимог законодавства про державну таємницю.

3. Die Tätigkeiten der Planung, Bildung, Vergabe und Anpassung von Verteidigungsbeschaffungen werden, falls erforderlich, in Übereinstimmung mit den Anforderungen der Gesetzgebung über Staatsgeheimnisse durchgeführt.

Упущення відбувається не тільки відносно слова *щодо*, але й - *шляхом, з метою*.

10. Аналіз ринку товарів, робіт і послуг оборонного призначення державні замовники проводять *шляхом* аналітичного дослідження, проведення попередніх консультацій, зокрема надсилання запитів до суб'єктів

господарювання *щодо* інформації про господарську діяльність, проведення переговорів та отримання рекомендацій.

10. Staatliche Auftraggeber analysieren den Markt für Verteidigungsgüter, -arbeiten und -dienstleistungen durch analytische Untersuchungen, Vorgespräche, einschließlich der Übersendung von Anfragen an Unternehmen, um Informationen über ihre Geschäftstätigkeit zu erhalten, Verhandlungen und Einholung von Empfehlungen.

9. Маркетингові дослідження ринку товарів, робіт і послуг оборонного призначення державні замовники проводять з метою отримання та періодичного оновлення інформації про:

9. Die staatlichen Auftraggeber führen Marktforschungen über den Markt für Verteidigungsgüter, -bauarbeiten und -dienstleistungen durch, um Informationen über folgende Unternehmen zu erhalten und regelmäßig zu aktualisieren

Планування, формування, розміщення та виконання оборонних закупівель здійснюється *шляхом* проведення таких заходів.

Die Planung, Zusammenstellung, Vergabe und Ausführung der Beschaffung von Verteidigungsgütern erfolgt durch die folgenden Tätigkeiten

У документі часто використовуються словосполучення «з урахуванням» використовується метод модуляції відповідником є прийменник «unter».

14. Закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення здійснюються державними замовниками згідно з річним планом закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення відповідно до вимог Закону України “Про публічні закупівлі” з урахуванням особливостей, встановлених Законом України “Про оборонні закупівлі”.

14. Die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke wird von staatlichen Auftraggebern gemäß dem Jahresplan für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke in Übereinstimmung mit den Anforderungen des Gesetzes der Ukraine „Über das öffentliche Beschaffungswesen“ und *unter* Berücksichtigung der durch das Gesetz der Ukraine „Über das Beschaffungswesen im Verteidigungsbereich“ festgelegten Besonderheiten durchgeführt.

Під час перекладається в документах за допомогою прийменника *bei*

15. *Під час* складання трирічного та річного планів закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення державні замовники застосовують Єдиний закупівельний словник, коди та назви інших відповідних класифікаторів предмета закупівлі (за наявності).

15. *Bei* der Ausarbeitung von Dreijahres- und Jahresplänen für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke verwenden die staatlichen Auftraggeber das Einheitliche Beschaffungslexikon, die Codes und die Bezeichnungen anderer relevanter Klassifikatoren des Beschaffungsgegenstandes (falls vorhanden).

7. Державні замовники *під час* планування оборонних закупівель:

7. Staatliche Auftraggeber *bei* der Planung der Beschaffung von Verteidigungsgütern

Граматична модуляція відбувається дуже часто в перекладі на німецьку у зв'язку з різницею у гриматиці. Такі основні види граматичної модуляції були визначені у досліджених нами правничих текстах.

1. Дієслова перекладаються іменниками

2. Застосовуються прийменники відповідно будови пасивних речень

Приклади:

складають і затверджують трирічний та річний плани закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення та вносять зміни до них;

формують пропозиції до зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями і *надсилають* їх до головного органу у сфері планування оборонних закупівель у встановлений зазначеним органом строк.

Erstellung und Genehmigung von Dreijahres- und Jahresplänen für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke sowie deren Änderung;

Formulierung von Vorschlägen zum konsolidierten Dreijahresplan für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke für die geschlossene Beschaffung und *Übermittlung* an das Hauptorgan für die Planung der Beschaffung von Verteidigungsgütern innerhalb der von diesem Organ festgelegten Frist.

14. Закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення здійснюються державними замовниками згідно з річним планом закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення відповідно до вимог [Закону України](#) “Про публічні закупівлі” з урахуванням особливостей, встановлених [Законом України](#) “Про оборонні закупівлі”.

14. Die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke wird von staatlichen Auftraggebern gemäß dem Jahresplan für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke in Übereinstimmung mit den Anforderungen des Gesetzes der Ukraine „Über das öffentliche Beschaffungswesen“ und unter Berücksichtigung der durch das Gesetz der Ukraine „Über das Beschaffungswesen im Verteidigungsbereich“ festgelegten Besonderheiten durchgeführt.

Що стосується скорочень, які могли б бути в перекладених текстах, але з огляду на відсутність відповідних понять в німецькій мові, перекладач вважає доречним використати повну назву понять.

А саме Кабінет міністрів перекладається *Ministerkabinett*, а не *Bundeskabinett*; Верховна рада – транслітерується, з огляду на те, що це українська назва парламенту. В дужечках надаються пояснення -*Werchowna Rada (Parlament)* Причина в політичному устрої ФРН.

Після схвалення *Кабінетом Міністрів України* проекту закону про Державний бюджет України на плановий бюджетний період головний орган у сфері планування оборонних закупівель розробляє у триденний строк календарний графік формування проекту зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями (основних (орієнтовних) показників) та доводить його до відома державних замовників.

Nach der Billigung des Gesetzentwurfs über den Staatshaushalt der Ukraine für die geplante Haushaltsperiode durch *das Ministerkabinett der Ukraine* erstellt die Hauptplanungsbehörde für die Beschaffung von Verteidigungsgütern innerhalb von drei Tagen einen Zeitplan für den Entwurf des konsolidierten Dreijahresplans für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, -arbeiten und -dienstleistungen im Rahmen der geschlossenen Beschaffung (Hauptindikatoren) und bringt ihn den staatlichen Kunden zur Kenntnis.

Трирічний та річний плани закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення та зміни до них попередньо погоджуються з комітетом Верховної Ради України, до компетенції якого належать питання національної безпеки, оборони та розвідки.

17. Die Dreijahres- und Jahrespläne für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, -arbeiten und -dienstleistungen sowie deren Änderungen werden vom Ausschuss der *Werchowna Rada (Parlament) der Ukraine*, der für nationale Sicherheit, Verteidigung und Nachrichtendienste zuständig ist, vorläufig genehmigt.

І навпаки, в українському варіанті номер позначається значком №, а в німецькій скороченням слова Nummer - Nr.

{Порядок доповнено пунктом 3 згідно з Постановою КМ [№ 494 від 16.05.2023](#)}

(Das Verfahren wird *gemäß* der EntschlieÙung des Ministerkabinetts der Ukraine Nr. 494 vom 16.05.2023 um den Punkt 3 ergänzt)

Окрім того, даний приклад ілюструє скорочення слова Кабінет Міністрів, як КМ. В німецькому перекладі з української не застосовуються скорчення тих понять, яких немає в німецькому суспільстві або розуміються німецьким реципієнтом по-іншому.

У тексті постанови присутні такі сталі вирази, як «у разі потреби», «за наявності». Переклад цих сталих виразів є також модуляцією.

3. Діяльність щодо планування, формування, розміщення, коригування оборонних закупівель *у разі потреби* провадиться з додержанням вимог законодавства про державну таємницю.

3. Die Tätigkeiten der Planung, Bildung, Vergabe und Anpassung von Verteidigungsbeschaffungen werden, *falls erforderlich*, in Übereinstimmung mit den Anforderungen der Gesetzgebung über Staatsgeheimnisse durchgeführt.

У разі потреби перекладається за допомогою сталого виразу - *falls erforderlich*. За наявності-falls vorhanden

15. Під час складання трирічного та річного планів закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення державні замовники застосовують

Єдиний закупівельний словник, коди та назви інших відповідних класифікаторів предмета закупівлі (*за наявності*).

15. Bei der Ausarbeitung von Dreijahres- und Jahresplänen für die Beschaffung von Gütern, Arbeiten und Dienstleistungen für Verteidigungszwecke verwenden die staatlichen Auftraggeber das Einheitliche Beschaffungslexikon, die Codes und die Bezeichnungen anderer relevanter Klassifikatoren des Beschaffungsgegenstandes (*falls vorhanden*).

У наступному відрізку правового дискурсу при перекладі на німецьку застосований приклад граматичної модуляції

Кабінет Міністрів України приймає рішення про затвердження зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями та доводить зазначений зведений трирічний план до державних замовників у частині, *що їх стосується*, головного органу у сфері планування оборонних закупівель, *Мінфіну, Казначейства* та інших *заінтересованих* центральних органів виконавчої влади.

Das Ministerkabinett der Ukraine entscheidet über die Genehmigung des konsolidierten Dreijahresplans für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, -arbeiten und -dienstleistungen im Rahmen des geschlossenen Beschaffungswesens und übermittelt den konsolidierten Dreijahresplan den staatlichen Auftraggebern in dem *sie betreffenden Teil*, dem Hauptorgan für die Planung der Beschaffung von Verteidigungsgütern, *dem Finanzministerium, dem Schatzamt* und anderen *betroffenen* zentralen Exekutivbehörden.

Переклад таких установ як Мінфін та Казначейство втілюється за допомогою відповідних понять у ФРН – *Finanzministerium, Schatzamt*

Стилістичні лакуни виділяються на підставі відсутності в одній з мов слова (або фразеологізму), що має таке ж стилістичне забарвлення, що і слово з

ідентичним значенням в іншій мові. У досліджених нами текстах були віднайдені стилістичні лакуни. І декілька прикладів наводимо нижче:

Аналізуючи переклад словосполучення «інших *заінтересованих* центральних органів виконавчої влади» приходим до висновку, що слово «заінтересованих» - «interessiert; engagiert» не відповідає прагматичній адаптації цього тексту в німецькій мові, тому використано – «anderen betroffenen zentralen Exekutivbehörden».

Що стосується поняття «обсяги видатків», яке застосовується у дискурсах договорів, постанов тощо доволі часто, і не відповідає у даному випадку слову «обсяг»- «die Menge». Тут вбачаєм також стилістичну лакуну і адекватним перекладом є «Die Höhe der Ausgaben». Лакуни при цьому перекладаються за допомогою лексичної модуляції.

Обсяги видатків на фінансування заходів, зазначених в абзацах другому - четвертому пункту 25 цього Порядку, визначаються центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства оборонної промисловості, головним органом у сфері планування оборонних закупівель за результатами погодження пропозицій до проекту зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями, зазначених в абзацах другому та третьому пункту 24 цього Порядку.

Die Höhe der Ausgaben für die Finanzierung der in Abschnitt 25 Absätze zwei bis vier genannten Maßnahmen wird von den zentralen Exekutivbehörden, die die Unternehmen der Verteidigungsindustrie leiten, durch das Hauptorgan für die Planung der Beschaffung von Verteidigungsgütern auf der Grundlage der Ergebnisse der Genehmigung von Vorschlägen für den Entwurf des konsolidierten Dreijahresplans für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, Bau- und Dienstleistungen im Rahmen der geschlossenen Beschaffung gemäß Abschnitt 24 Absätze zwei und drei festgelegt

І ще одним з найчастіших методів перекладу, що зустрічається у правничих дискусях є транскодування. У досліджених текстах воно проявилось у випадку перекладу назв міжнародних організацій. Крім того літери відповідають англійським варіантам.

За міжнародними домовленостями (угодами, контрактами), укладеними в рамках виконання зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими процедурами за програмою Уряду США “Міжнародні військові продажі” (*Foreign Military Sales*), з Агенцією НАТО з підтримки та постачання (NATO Support and Procurement Agency) або іншими суб’єктами господарювання - нерезидентами для задоволення потреб *Збройних Сил* може передбачатися попередня оплата на умовах та на строк дії таких домовленостей (угод, контрактів).

Im Rahmen internationaler Vereinbarungen (Vereinbarungen, Verträge), die im Rahmen der Umsetzung des konsolidierten Dreijahresplans für die Beschaffung von Verteidigungsgütern, Bau- und Dienstleistungen im Rahmen geschlossener Verfahren im Rahmen des *Foreign-Military-Sales-Programms* der *US-Regierung* mit der *NATO-Unterstützungs- und Beschaffungsagentur* oder anderen gebietsfremden Wirtschaftseinheiten zur Deckung des Bedarfs der Streitkräfte geschlossen werden, können Vorauszahlungen zu den Bedingungen und für die Dauer dieser Vereinbarungen (Vereinbarungen, Verträge) geleistet werden.

Отже, дослідивши текст німецького перекладу правового дискурсу з української мови, робимо такі висновки, щодо методів перекладу:

1. У перекладі застосовано метод лексичної модуляції
2. У перекладі застосовано метод граматичної модуляції
3. У перекладі застосовано метод модуляції скорочень
4. У перекладі застосовано метод експлікації
5. У перекладі застосовано метод упущення
6. У перекладі застосовано метод транскодування

Також приділяєм окрему увагу паралінгвістичним аспектам, знову ж таки, використовуючи їх як певний чинник відповідного сприйняття.

Всі вищеперераховані методи виконують функцію прагматичної адаптації до українського або німецького реципієнта правового дискурсу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Аналіз методів перекладу німецької правничої мови на українську мову в контексті прагматичної адаптації дозволяє зробити певні висновки.

Враховуючи основні методи перекладу транскодування (транслітерація, транскрибування, змішане транскодування, адаптоване транскодування), калькування, еквівалентний переклад та описовий переклад, вилучення, заміна частин мови та враховуючи культурно-соціальні різності німецького та українського перекладу у другому розділі встановлені певні закономірності перекладу правничого дискурсу. До цих закономірностей в рамках перекладу правничого дискурсу з німецької на українську відносяться використання таких перекладацьких методів як еквівалентний переклад, описовий переклад та лексичні трансформації зумовлені прагматичними адаптацією досліджених текстів до умов існування таких текстів у рамках української (німецької) правової сфери. До прагматичних функцій, які зумовлюють дану адаптацію відносимо:

1. стислість, лаконічність, стриманість і використання усталених форм.
2. спрямованість на конкретного реципієнта, що володіє або ознайомлений з правовими формами або законами стосовно правового документа.

Паралінвістичні аспекти в правничому дискурсі великих об'ємів використовуються задля кращого пошуку потрібної інформації у великих масивах правничих текстів.

Що стосується особливостей німецького перекладу правового дискурсу з української мови, та з німецької на українську робимо такі висновки, щодо методів перекладу:

7. У перекладах застосовано метод лексичної модуляції
8. У перекладах застосовано метод граматичної модуляції

9. У перекладах застосовано метод модуляції скорочень
10. У перекладах застосовано метод експлікації
11. У перекладах застосовано метод упущення
12. У перекладах застосовано метод транскодування

І ще одним з найчастіших методів перекладу, що зустрічається у правничих дискурсах є транскодування. У досліджених текстах воно проявилось у випадку перекладу назв міжнародних організацій. Крім того літери відповідають англійським варіантам.

До прагматичних аспектів в перекладі з української мови на німецьку, точно так як з німецької на українську виокремлюються паралінгвістичні аспекти, знову ж таки, як певний чинник відповідного сприйняття.

Всі вищеназвані методи перекладу правового дискурсу є маркерами прагматичної адаптації у німецькій або українській мовах.

ВИСНОВКИ

У даному дослідженні було здійснено аналіз прагматичного аспекту німецько-українського перекладу правового дискурсу. У першому розділі було розглянуте поняття та ознаки правового дискурсу. Правовий дискурс є текстом права у русі, а тлумачення – роз’ясненням та розумінням. Головна складова правового дискурсу – текст юридичних документів. Текст виконує не лише інформаційно-пізнавальну функцію, але і виражає соціально-прагматичну позицію відправника дискурсу. Перший створює інформаційне повідомлення, викладаючи суть юриспруденції; другий сприймає та декодує повідомлення. Суб’єктами правового дискурсу є професіонали-юристи, які створюють текст враховуючи особливості устрою суспільства. Закони можуть бути різні за змістом, за типологічними ознаками, але вони, як тексти, досить стійкі.

Цю специфічність складнішої юридичної термінологічної системи виражає когнітивно-дериваційна і соціальна сутність юридичної лексики – здатність виникати у вигляді смислових блоків, компоненти яких здатні класифікуватися за певними моделями. Будучи буденно відомим, зрозумілим і затвердженим у документах високого рівня, правовий дискурс стає більш компактним. Врешті решт, правовий дискурс є більш письмовим. Він може обмежуватися словом, словосполученням, реченням за рівнем означеної інформації, яка є цілісною, самостійною і ситуативною.

Правовому дискурсу більш властива писемна форма. За протяжністю дискурс може обмежуватися словом, словосполученням, реченням, якщо вони виражають цілісну, самодостатню інформацію, яка ситуативно забезпечує розуміння її адресатом.

До правового дискурсу відносять тексти документів, законів, а також наукових статей, монографій, юридичних інструкцій, описів. Будь-який юридичний текст відрізняється з-поміж інших багатим арсеналом допоміжних знакових систем.

Основою для розгляду прагматичного аспекту перекладу правового дискурсу є своєрідний неоднозначний характер перекладу як виду мовної діяльності. Відповідно сам процес перекладу виявляє подвійну орієнтованість впливу на реципієнта. По-перше, він здійснюється в рамках міжмовної комунікації правничої спрямованості й тому орієнтований на вихідний дискурс. І тут прагматичним завданням є забезпечення максимальної точності до оригіналу при перекладі. По-друге, він представляє собою конкретний акт перекладу на мову перекладу, що працює в межах міжмовного спілкування на юридичні теми і тому повинен твердо дотримуватись оригіналу. Найважливіша його задача тут — досягнення максимальної схожості між текстом-джерелом та самим перекладом.

Також у першому розділі розглянуто адаптацію перекладу як акту передачі повідомлення з однієї мови на іншу, забезпечуючи при цьому збереження передбачуваного значення та контексту. Однак простого перекладу слів і фраз може бути недостатньо для точної передачі змісту у правовому дискурсі. Ось тут і вступає в дію прагматична адаптація. Прагматична адаптація стосується процесу адаптації мови, тону, стилю та структури тексту відповідно до передбачуваної мети та цільової аудиторії перекладу. Іншими словами, це передбачає вихід за межі дослівного перекладу, щоб гарантувати об'єктивність сприйняття реципієнтом іншої культурномовної спільноти.

Прагматична адаптація стосується процесу модифікації використання мови у відповідь на комунікативний контекст і потреби слухача чи читача. У перекладі прагматична адаптація передбачає модифікацію вихідного тексту для передачі запланованого прагматичного значення в цільовій мові та культурі. Оскільки юриспруденція має безпосереднє відношення до соціально-політичних та культурних особливостей держави, правовий переклад являє собою надзвичайно складне завдання. Для забезпечення адекватного перекладу юридичних текстів, мова перекладу повинна бути особливо точною, достовірною та недвозначною.

Розглянуті нами типи прагматичної адаптації є важливими і невід’ємними частинами перекладу, адже завдяки ним переклад стає більш чітким та функціональним з правильною передаючою сенсу оригіналу.

Прагматична адаптація перекладу вимагає глибокого розуміння як вихідної, так і цільової культури, мов і стилів спілкування. Це складний процес, який включає прийняття стратегічних рішень, щоб гарантувати, що передбачуване значення мови оригіналу передається точно й відповідним чином цільовою мовою.

У першому розділі були встановлені наступні специфічні узгодження німецько-українського перекладу:

- граматичних структур;
- термінологічних понять;
- галузевих лакун;
- синтаксичних структур;

У другому розділі був проведений аналіз методів перекладу правових документів на українську мову та з української на німецьку в контексті прагматичної адаптації.

Враховуючи основні методи перекладу транскодування (транслітерація, транскрибування, змішане транскодування, адаптоване транскодування), калькування, еквівалентний переклад та описовий переклад, вилучення, заміна частин мови та враховуючи культурно-соціальні різності німецького та українського перекладу у другому розділі встановлені певні закономірності перекладу правничого дискурсу. До цих закономірностей в рамках перекладу правничого дискурсу з німецької на українську відносяться використання таких перекладацьких методів як еквівалентний переклад, описовий переклад та лексичні трансформації зумовлені прагматичними адаптацією досліджених текстів до умов існування таких текстів у рамках української (німецької)

правової сфери. До прагматичних функцій правового дискурсу в обидвох мовах, які зумовлюють дану адаптацію відносимо:

1. стислість, лаконічність, стриманість і використанням усталених форм.
2. спрямованість на конкретного реципієнта, що володіє або ознайомлений з правовими формами або законами стосовно правового документу.

Паралінвістичні аспекти в правничому дискурсі великих об'ємів використовуються задля кращого пошуку потрібної інформації у великих масивах правничих текстів.

Що стосується особливостей німецького перекладу правового дискурсу з української мови, робимо такі висновки, щодо методів перекладу:

1. У перекладі застосовано метод лексичної модуляції
2. У перекладі застосовано метод граматичної модуляції
3. У перекладі застосовано метод модуляції скорочень
4. У перекладі застосовано метод експлікації
5. У перекладі застосовано метод упущення
6. У перекладі застосовано метод транскодування

До прагматичних аспектів в перекладі з української мови на німецьку, точно так як з німецької на українську виокремлюються паралінгвістичний аспект, знову ж таки, як певний чинник відповідного сприйняття правового дискурсу.

Найбільший комплекс граматичних проблем правничого перекладу досліджений нами, пов'язаний із розумінням синтаксичної структури та морфологічного складу речень як мовних елементів, що є безпосередніми носіями певної інформації. Конкретні стилістичні лакуни було перекладено за допомогою описового перекладу.

Всі вищеперераховані методи виконують функцію прагматичної адаптації до українського або німецького реципієнта правового дискурсу, що у подальшому сприяє об'єктивному сприйняттю думки іншомовним реципієнтом та досягненню прагматичного ефекту автором іншомовного дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Л. О. Науково-технічний переклад. Конспект лекцій і дидактичний матеріал для студентів лінгвістичних спеціальностей. Черкаси: ЧДТУ, 2002. 22 с.
2. Абабілова Н. М. Особливості перекладу термінів українською мовою. *Молодий вчений*. - 2015. - № 2(6). - С. 126-128.
3. Аббревіатури в діловому мовленні. Правила скорочування слів / Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : Навч. посібн. К.: Каравела, 2005. 352 с.
4. Артикуца Н. В. Лінгвістичний інструментарій законотворчості: *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Мовно-термінологічні проблеми сучасного законодавства»*. К.: НаУКМА, 5 грудня 2012 р.
5. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія: навчальний посібник. 2-ге вид., змін. і доп. К.: Стилос, 2004. 277 с.
6. Артикуца Н. В. Українська правнича термінологія в європейському контексті: науково-теоретичні та навчально-методичні аспекти *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2009. Вип. 20. С. 32-37.
7. Бараненкова Н. А. Експлікація як спосіб перекладу безеквівалентної лексики науково-технічного стилю. *Вісник Національного технічного університету України Київський політехнічний інститут.*"Серія : Філологія. Педагогіка. 2014. Вип. 4. С. 6-13.
8. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004. 334 с.

9. Боднар О. Б. Особливості перекладу термінологічної лексики *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. - 2012. - Вип. 8. - С. 15-23.
10. Бондар Л. А. Механізми перекладу англійських термінів-новоутворень українською мовою. *Філологічні студії*. 2011. Вип. 6. С. 81–87.
11. Бєкрєшева Л. О. Теорія і практика перекладу: Курс лекцій. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2010.
12. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад: навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки / Л. П. Білозерська, Н. В. Возненко, С. В. Радецька. Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. 232 с.
13. Волченко О. М. Граматичні трансформації в англо-українському художньому перекладі. *Наукові записки Національного університету Острозька академія."Серія : Філологічна*. 2015. Вип. 54. С. 252-254.
14. Гавура Д. Проблема багатомовності в ЄС з точки зору перекладу, адаптації та лексичної гармонізації законодавчих актів ЄС в контексті євроінтеграції України. *Мовні і концептуальні картини світу* : зб. Наук. пр. Вип. 23, ч. 1. К., 2007.
15. Демецька В. В. Теорія адаптації в перекладі: автореф. дис. ... док. філолог. наук: 10.02.16. Київ, 2008.
16. Запозичення. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр "Академія", 2001. 368 с
17. Інтернаціоналізми та «фальшиві друзі перекладача» в науково-технічній літературі .ПДТУ. Маріуполь, 2005. 34 с.
18. Камінська О. А., Костенко Г.М. Прагматична адаптація перекладу як спосіб досягнення комунікативної мети (на матеріалі англomовних перекладів творів Т.Г. Шевченка). *Тиждень науки*. 2014. Збірник тез доповідей щорічної

- науково-практичної конференції серед викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів і студентів ЗНТУ. Запоріжжя, 14–18 квітня 2014 р. В 5 томах. Т. 4 / Редкол.: Ю. М. Внуков (відпов. ред.) та ін. Запоріжжя : ЗНТУ, 2014. С. 42
19. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Переклад та адаптація. *Вісник Харківського нац. у-ту ім. В.Н.Каразіна. Сер. романо-германська філологія*. Харків: ХНУ, 2004. №636. С. 201-206
 20. Касяненко Д. Лексико-семантичні процеси в термінології правового євролекту та їхнє відтворення у перекладі. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 2. С. 159-165.
 21. Касяненко Д. С. Особливості перекладу та лексичної гармонізації законодавчих актів ЄС в контексті євроінтеграції України : дис. на здобуття звання канд. філол. наук : 10.02.16 / Д. С. Касяненко К. 2011. – 259 с.
 22. Кизим В. Ю. Стилiстичнi особливостi перекладу мiжнародних документiв. Київ: Аграр Медiа Груп, 2010. С. 208–214.
 23. Кащишин Н. Є. Особливості перекладу англійських дипломатичних термінів українською мовою. Київ. 2010. С. 240–245
 24. Кодола Я.І. Основні способи передачі безеквівалентної лексики. 2012. 78с.
 25. Лексико-граматичні труднощі перекладу німецькомовних текстів у галузі юриспруденції – Режим доступу: https://knowledge.allbest.ru/languages/3c0b65625b2bd68b5d43b88521316d36_0.html. (дата звернення 24.09.2024)
 26. Лепухова Н. І. Особливості утворення та функціонування лексичних одиниць у німецькій мові права. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія : Філологічні науки*. 2011. Кн. 2. С. 88-90.

27. Лисенко А. О. Лексичні трансформації у перекладі суспільно-політичних текстів з української мови німецькою. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Том 1, № 9, 2017. С. 50-54.
28. Лощенова І. Ф. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Філологічні науки*. Н. : НДУ ім. М. Гоголя. 2014. С. 102-106
29. Нельга К. Ю. Порівняльна характеристика перекладу конверсії в англійській та німецькій мовах (на матеріалі публіцистичних текстів). 2018. 78 с.
30. Нікішина В. Особливості перекладу аббревіатур та інших скорочень *Лінгвістика Вип.10* 2010 С.132-138.
31. Орфоепія. Транскрипція і транслітерація / Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. 368 с.
32. Особливості перекладу «Хибні друзі перекладача» – Режим доступу до ресурсу: <http://studcon.org/osoblyvosti-perekladu-hybnidruzi-perekladacha?page=1>. (дата звернення 24.09.2024)
33. Остроушко О. А. Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2010. Вип. 5. С.201-208.
34. Павлик О. Прагматичні аспекти в перекладі. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія Мовознавство. Літературознавство*. Вип 31. том 2. 2020. С. 191–196

35. Пешкова Т.В. Основні риси перекладу юридичного тексту (на матеріалі німецькомовної комунікації). *Філологічний дискурс: зб. наук. праць. ХГПА* 2020. Випуск 11. С. 100–106.
36. Пешкова Т.В., Якимчук Ю.В. Типи мовленнєвого впливу у діловій німецькомовній кореспонденції та комунікації. *Філологічний дискурс: зб. наук. праць. ХГПА* 2020. Випуск 10, 2020. С. 260–268
37. Попова Н. О. Запозичення з англійської мови в лексико-семантичну систему української мови кінця XX та початку XXI століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. О. Попова. Харків. 2002. с.12
38. Пророченко О. П. Німецькі лексичні запозичення в лексико-семантичній системі української мови. *Питання романо-германської філології та методики викладання іноземних мов*, 1975. Вип. 2. С. 81–85.
39. Рабінович П. М. Правнича мова: основні складники (загальнотеоретична характеристика). *Вісник Національної академії правових наук України* № 1 (88), 2017. С. 17–29.
40. Руднєва И.С. Юридичний дискурс як модель інституційного дискурсу. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2018. – Вип. 87, С. 85-91
41. Савенкова Д. С. Фальшиві друзі перекладача. *Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів гуманітарного факультету* : 14-28 квітня 2004 р. Суми. СумД. 2004. С.54-56.
42. Станика І. В. Відтворення лексичних особливостей протоколів засідань Бундестагу. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер. : Філологічні науки. 2014. Кн. 3. С. 159-162.

43. Титаренко В. М. Теорія мовних контактів крізь призму сучасної термінології. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* (14). 2004. С. 207-209.
44. Тоцька Н. Л. Переклад як засіб розвитку професійного мовлення *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Філологічні науки*. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. С. 248-252.
45. Українська термінологія в професійному спілкуванні – Режим доступу : http://jurfak.univer.kharkov.ua/201213news/newest/dpd/DPDlektsiya_ukr_mova_Ukrayinska_terminologiya_v_prof.pdf. (дата звернення 14.11.2024)
46. Чепурна З. Проблеми перекладу літератури технічного спрямування з використанням лексичних трансформацій *Проблеми перекладу літератури технічного спрямування з використанням лексичних трансформацій*. ЗВ Чепурна. Київ" Аграр Медіа Груп", 2011.
47. Чередниченко О. Євролект: термінологія і переклад. *Наукові записки*. – Випуск 104 (1). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – 482 с.
48. Шаблій О. А. Німецько-український юридичний переклад: методологія, проблеми, перспективи : [монографія] / О. А. Шаблій. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 320 с.
49. Шаблій О. А. Переклад юридичних текстів (на матеріалі правничих термінологічних систем ФРН та України): Навч. Посібник / О. А. Шаблій. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2008. 247 с.
50. Шевцова О. В. Лексичні трансформації при еквівалентному перекладі конвенцій з англійської та французької мов українською *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2012. Вип. 30. С. 175–178.

51. Шеремета Н. Історичні процеси творення правничої термінології в синхронному та діяхронному аспектах. *Проблеми української термінології : міжнар. наук. конф.*, 27–29 верес. 2012 р.: зб. наук.пр. Л., 2012. С. 122–127. –
52. Шеремета Н. Правнича термінологія української мови та процеси творення *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2013. № 765. С. 120–123.
53. Ярова Л. О. Особливості перекладу скорочень в міжнародних конвенціях та деклараціях ООН і ЮНЕСКО *Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (мовознавство): зб. наук. праць / ред. Г. Д. Ключек [та ін.]*. Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка. 2012. Вип. 10. ч. 1. С. 213–216.
54. Яцишин Н. П. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять / Яцишин Н. П. *Термінологічний вісник*. Вип. 2 (2) 2013. С. 99–103.
55. Grynenko A. Die Terminologie des Gerichtswesens der Ukraine und Deutschlands im Vergleich / A. Grynenko, C. Dathe. Stuttgart: bei dem-Verlag. 2007. 197 S.
56. Miram G. E. Profession: translator / G. E. Miram. Kiev: Nika-Center. 2000. 157 p.
57. Neubert A. Pragmatische Aspekte der Übersetzung. Grundlagen der Übersetzungswissenschaft/ A. Neubert. Beihefte zur Zeitschrift “Fremdsprachen”. Leipzig, 1968. Beiheft II. S. 21–33.
58. Vermeer H. J. Übersetzen als kultureller Transfer / (Hrgs.) M. Snell-Hornby, Übersetzungswissenschaft eine Neuorientierung. Zur Integrierung von Theorie und Praxis. Tübingen, 1986. S. 30–53

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

59. Гердеген М. Міжнародне право / Пер. з німецької. К.: «К.І.С.» 2011. 516с.
60. Про взаємний захист таємної інформації : угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина від 29 травня 1998 року. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/276_008. (дата звернення 24.09.2024)
61. Постанова Кабінету міністрів України від 3.03.2021. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 24.09.2024)
62. Herdegen M.: Völkerrecht. München: Verlag C. H. Beck, 2010. – S. 481.
63. Über den gegenseitigen Schutz von Verschlusssachen: Abkommen zwischen der Regierung der Bundesrepublik Deutschland und dem Ministerkabinett der Ukraine vom 29. Mai 1998 Bundesgesetzblatt, Teil II, vom 22. Oktober 1999, Bonn (1999); Nr. 28. S. 956–959.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

64. Німецько-український словник юридичних термінів. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія». 2016. – 576 с.
65. Публічний електронний словник української мови – Режим доступу : <http://ukrlit.org/slovnyk> (дата звернення 24.09.2024)
66. Словник-довідник Європейського Союзу. Ред. Ю. Марченко. К. : К.І.С., 2001. – 152 с.
67. Словник української мови: Академічний тлумачний словник (1970–1980)
68. Duden. Die deutsche Rechtschreibung – Режим доступу: <https://www.duden.de/rechtschreibung>

SUMMARY

Legal discourse realizes the thought-provoking and nominative functions of the language of law. It is a way of presenting scientific thought in the field of state and law studies. Scientific thoroughness of presentation is a mandatory feature of scientific legal discourse. These texts comply with the principle of professionalism, contain new knowledge for users, are informationally relevant and sufficient, cognitively valuable, accessible in content, accessible in content and volume of information, and must be exemplary examples in terms of the norms of the modern Ukrainian literary language. An objective, understandable, evidentiary, accurate and impartial presentation of legal information in these texts should influence the mind and influence of the addressee

Studying the peculiarities of translating legal discourse will help you better understand what translation methods are appropriate for these texts, which makes this thesis relevant.

The **purpose** of this thesis is to reveal the importance of correct German-Ukrainian translation of legal documents to ensure high quality of legal language and to ensure correct pragmatic impact on the recipient, as well as to identify the peculiarities of legal discourse translation techniques.

Achieving this goal involves solving the following **tasks**:

- 1) to describe the concept of legal discourse and its classification;
- 2) to identify the main functions of legal discourse;
- 3) to consider the role of adaptation in achieving the communicative goal in translation;
- 4) to study the peculiarities of German-Ukrainian translation of legal discourse;
- 5) to consider the aspects of translation of Ukrainian legal discourse into German;

6) to study various methods of translation of legal discourse into Ukrainian, illustrating them with specific examples;

7) to study different methods of translating legal discourse into German, illustrating them with specific examples;

8) to analyze the results of the study;

The **object** of the study is legal documents of Germany and Ukraine.

The **subject** of the study is the peculiarities of the functioning of legal discourse and its translation into Ukrainian and German.

The **material** of the study is the legal texts of the treaties between Germany and Ukraine and their translation into Ukrainian.

The **practical significance** of the thesis is that its results can be used to prepare lectures and seminars on translation studies and German lexicology. With the help of this work, teachers and students will be able to prepare materials for lectures and seminars aimed at developing professional skills in the field of translation and lexicology, where it is possible to discuss the choice of techniques for German-Ukrainian and Ukrainian-German translation of legal discourse.

The **theoretical significance** of the thesis lies in the fact that it addresses aspects related to the translation of specialized vocabulary and the study of its translation techniques. This work can contribute to a deeper understanding of the peculiarities of translation in this area of jurisprudence and to the study of the functional grammar of the Ukrainian and German languages. In addition, it can serve as a source of information for further research into various methods of translating texts in various fields.

The logic of the study determined the structure of the work. The thesis consists of an introduction, two chapters, conclusions, general conclusions and a list of references.

With regard to the peculiarities of German translation of legal discourse from Ukrainian, we draw the following conclusions regarding the methods of translation:

6. The method of lexical modulation was used in the translation
7. The translation uses the method of grammatical modulation
8. The lexical modulation method was used in the translation
9. The translation uses the method of modulating abbreviations
10. The method of explication was used in the translation

The pragmatic aspects of cultural and social differences in translation from Ukrainian into German, just as in translation from German into Ukrainian, include the paralinguistic aspect, again, as a certain factor in the appropriate perception of legal discourse.

All of the above methods perform the function of pragmatic adaptation to the Ukrainian or German recipient of legal discourse.

KEYWORDS: LEGAL DISCOURSE, TRANSLATION METHODS, PRAGMATIC ADAPTATION, GERMAN-UKRAINIAN TRANSLATION, LEGAL LANGUAGE